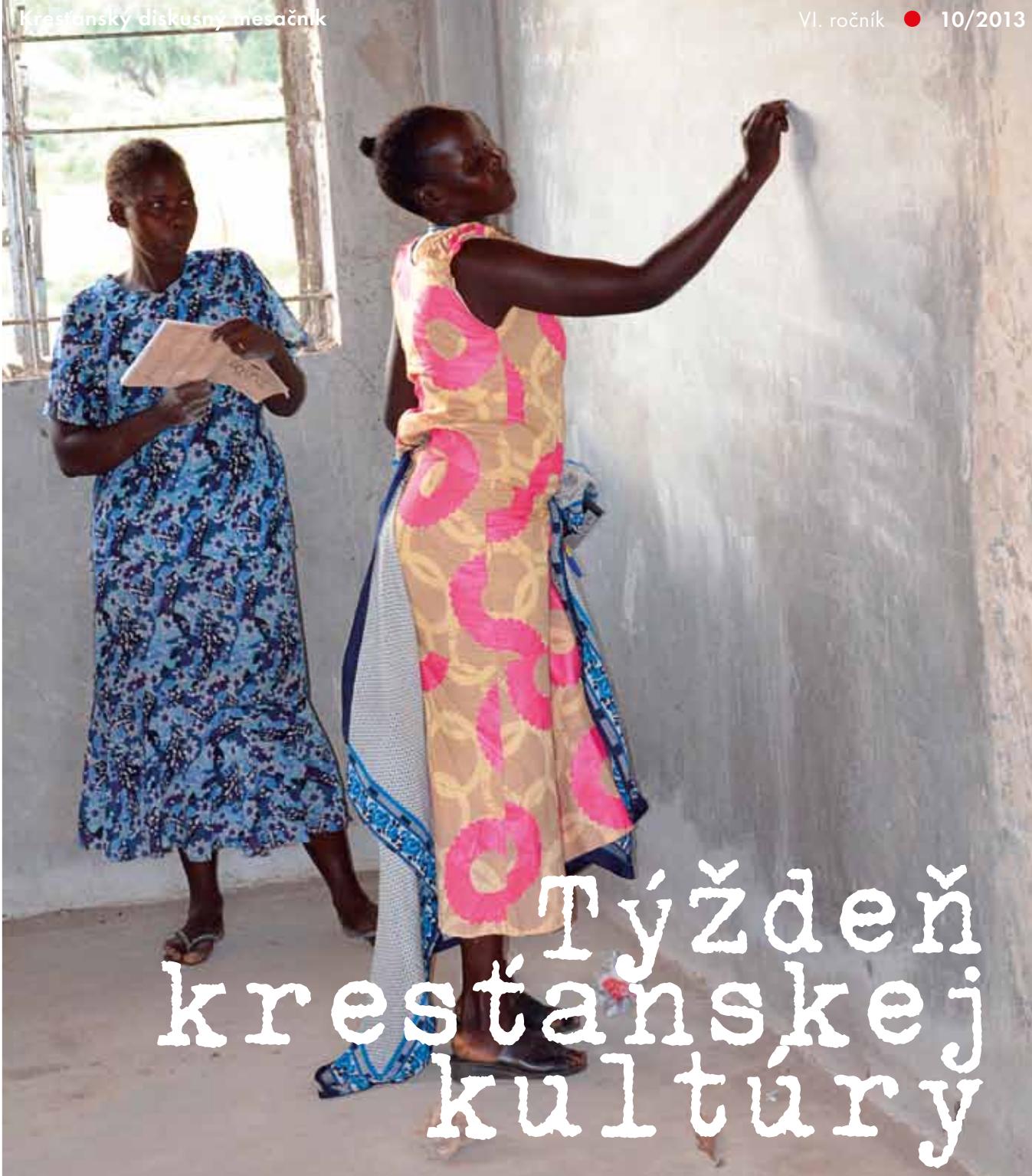

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

VI. ročník ● 10/2013

Týždeň
kresťanskej
kultúry

Počúvajte Rádio7 na frekvenciách

103,6 MHz v Bratislave

107,4 MHz v Novom Meste nad Váhom

107,7 MHz v Banskej Bystrici

Na celom území SR cez satelit **Astra 3B** alebo
cez internet na www.radio7.sk

Vysielame modernú kresťanskú hudbu
od domáčich i zahraničných interpretov, krátke
duchovné povzbudenia, poradenské a diskusné
relácie, informácie o dianí vo svete i cirkvi
a mnoho iného.

Rádio7 je mediálnym projektom občianskeho
zdrúženia TWR media so sídlom:
Banšelova 17, Bratislava
tel.: 02 / 43 41 19 11
č. účtu: 2629010483/1100

**Počúvajte nás a podporite
naše vysielanie!**

rádio 7

Mediálny partner Dialóg

O B S A H

BOŽÍ CHRONOMETER

Štefan Markuš

4

POZDRAV Z CHORVÁTSKA

Jiří Dohnal

6

PRI ŠÁLKE...

s Jaroslavom Tomašovským

8

TÝŽDEŇ KRESŤANSKEJ KULTÚRY

E. Bechná, T. Máhrik

13

Filozofické okienko:
**ÉRA PRÁZDNOTY
A POSTMODERNÝ
NARCIS**
David Novák

20

PRÁVNA PORADŇA
Jana Lesňáková

22

**ROZPRÁVANIA
Z TROLEJBUSU**
Tomáš Komrska

24

KEDY SME SA MALI LEPŠIE
Štefan Markuš

26

DIALÓG MLADÝCH
UPDATE, vidíme sa

27

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, Variabilný symbol: 1013

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko   **Šéfredaktor:** Bohuslav Piatko, bpiatko@internet.sk   **Redakcia:** Ľuboslava Straková, Jozef Uhlík, Eva Bechná, Barbara Turčíková (Žilina), Gabriel Gajdoš (webmajster), e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk

Jazyková úprava: Rastislav Števko   **Dizajn a grafické spracovanie:** Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43   **Adresa redakcie:** Sadová 28, 900 51 Zohor,
č. tel.: 0903 474 142, e-mail: svatava@internet.sk, web: www.mediasvatava.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o.   **Vyšlo:** 18. 10. 2013   **Tlač:** Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky: Foto: J. TOMAŠOVSKÝ: V Kení

EV: 2670/08   ISSN: 1337-6985

USTANOVIL SOM ŤA ZA STRÁŽCU

EMIL
KOMÁRIK
(Autor je
členom brati-
slavského
zboru CB,
vysokoškolský
učiteľ
na dôchodku.)

Môj mladý priateľ, ktorý sedí v posluchárni, alebo si práve vybavuješ zápis svojho magisterského či bakalárskeho titulu do občianskeho preukazu: nevyštudoval si, alebo nesťuďuješ na jednej z najlepších univerzít na svete. Na svete je aspoň osemsto univerzít lepších, ako sú tie naše. To však nič nemení na skutočnosti, že si vyštudoval alebo raz absolvoval na jednej zo šestnástich najlepších univerzít na Slovensku. Možno ti neprednášali a nevieli ťa prvými krokmi vedy nositelia Nobelovej ceny, ale v každom prípade si sa stretol s ľuďmi, ktorí išli niekoľko krokov pred tebou a mohli ti ukázať cestu. Aj ty si urobil pár prvých krovok. Naučil si sa hľadať informácie, naučil si sa kriticky rozmyšľať a oddelovať to, čo je pravda, od výmyslov a vyslovených klamstiev. Aj keď si pôvodne začal študovať len preto, že ministerstvo práce predpísalo na robotu, ktorú si úspešne vykonával niekoľko rokov, požiadavku, aby si mal pred menom titul, niečo sa v tvojej duši zmenilo. Nazrel si do iného sveta a už nikdy nebudeš rozmyšľať tým jednoduchým spôsobom, na ktorý si bol navyknutý.

Vstúpil si do sveta ducha.

V tejto chvíli je už jedno, akí boli twoji učitelia, či dosť publikovali a či ti dali všetky vedomosti o svete. Dali ti to, o čo sa mohli s tebou podeliť a poslali ťa na cestu. Odteraz sa bude kvalita slovenského vysokého školstva rátať podľa teba.

Ale vysokoškolský diplom nie je to jediné, čo si na cestu dostal. Možno o tebe platí že „od detstva poznáš Sväté písma“, možno ťa Pán povolal iným spôsobom, aby si bol jeho svedkom, ale je to jednoducho tak, že patríš k najvzdelanejším ľuďom svojej krajiny. A popri diplome, ktorý preberaš v aule, máš v ruke i Slovo Božie a vďaka nemu môžeš vidieť veci „lepšie ako starci“. (Ž 119, 100). Stal si sa vidiacim, čo je v jazyku Biblie len iné meno pre proroka. A tak máš na pleciach zodpovednosť vidiaceho.

„Človeče, ustanovil som ťa za strážcu domu Izraela. Keď počuješ slovo z mojich úst, varuj ho v mojom mene. Keď ja poviem bezbožnému: Určite zomrieš, a ty ho nebudeš varovať a nepovieš nič, aby si varoval bezbožného pred jeho bezbožnou cestou, aby sa zachoval nažive, ten bezbožný zomrie pre svoju neprávost, ale za jeho krv budem volať na zodpovednosť teba.“ (Ez 3, 17–19)

Nepomazal ťa Boh za vladára, aby si viedol a chránil ľud, ani na to, aby si mu dal chlieb a hry, ani aby si rozhodoval za druhých, ale dal ti slovo poznania a slovo zjavenia, spolu s povinnosťou varovať pred zlom tých, ktorí nevedia.

A tak, nakoniec, nie je dôležité to, na ktorom mieste rebríčka sa nachádza tvoja alma mater, ale ako jasne zaznie tvoje prorocké slovo do tmy, nevedomosti, neverie a ľahosťajnosti tvojho národa. A potom bude aj o tebe platiť žalmistovo „Rozumnejší som ako všetci moji učitelia, lebo twoje svedectvá sú mojím premýšľaním.“ (Ž 119, 99)

BOŽÍ CHRONOMOTER

ŠTEFAN MARKUŠ

(Vedec, publicista
a bývalý veľvyslanec SR
v Budapešti.)

Od čias, keď na ostrove Patmos milovaný apoštol počul príslub „*Hľa, prídem čoskoro*“ (Zj 22, 12), ubehlo už skoro 2 000 rokov. Interval „čoskoro“ je neodhaliteľný. Zostáva mystériom. Akými hodinkami meria Boh čas? Na takúto otázku kresťania nedokážu racionálne odpovedať, preto sú v permanentnej defenzíve. Pochybnosti o realite Boha nie sú nové, útoky prichádzajú zvonka aj zvnútra cirkvi. Biblia Kristových následovníkov vopred aj varovala: „*Vedzte predovšetkým, že v posledných dňoch prídu posmievaci... a budú sa posmievať.*“ Svet „sužuje“ veriacich a spochybňuje existenciu Boha všetkými možnými prostriedkami. Starí aj novodobí ateisti s obľubou opakujú otázku: „*Čo sa stalo so sľubom o jeho príchode?*“ (2Pt 3, 3-4) Prečo v krízových situáciach Boh nezasahuje? Odporcovia viery všetkých čias oživujú staro-nové otázky, ktoré sú ľaživé.

Pohotovú a účinnú apologetiku voči útočnému ateizmu nenachádzame. Východiskom je jediný zmysluplný argument. Boh má iný čas. Boh nezabúda, splní svoje sľuby, určite nemešká – o tom svedčí Biblia. Veříme, že Boh prebýva v priestore, ktorý sa ani zdáleka nepodobá na náš hmotný svet. O Božom dátume jeho opäťovnej návštevy a súradničiach jeho prebývania nemáme čo špekulať. Apoštol Peter k téme Kristovej návštevy zeme promptne pripomína, že „*jeden deň je u Pána ako tisíc rokov a tisíc rokov ako jeden deň.*“ (2Pt 3, 8) Z tejto definícii, žiaľ, nedokážeme odvodiť časopriestorový vzťah Boha k našej realite. Žijeme na výnimočnej planéte slnečnej sústavy a Boh „*je na nebesiach*“ (Ž 115, 3) – niekde úplne inde. Adresa neba je neznáma a neviditeľná. Smrteľníkom ju Boh nezverejnil. Fyzik by povedal, že neexistujú transformačné rovnice, ktoré by náš časopriestor umožnili transponovať do sveta Božej existencie. Zemegulu a Boží svet nemožno zjednotiť. Tam, kde jeden deň môže byť tisíc rokov a naopak tisíc rokov jeden deň, je nepredstaviteľný priestor. Boh sa k ľudstvu prihovára „spoza“ nášho časopriestoru. Jeho existencia je bezčasová. Stvoril svet a inteligentné bytosti kedy si na počiatku. V okamžiku spustenia ľudských hodín sa začali dejiny hmotného sveta, ktoré už súvisia s plynúcim časom. Našu vlastnú existenciu dokážeme reflektovať iba v pojmoch minulosti, prítomnosti a budúcnosti. Historici skúmajú včerajšok, politológovia hovoria o dnešku a prognostici predpovedajú zajtrajšok. Homo sapiens dokáže realizovať rozumové

konštrukcie iba v kontexte prebiehajúceho času. Boh naopak, zo svojej bezčasovej pozície vníma udalosti minulosti, prítomnosti a budúcnosti naraz a súčasne. Preto môže byť v nebi „*jeden deň ako tisíc rokov a tisíc rokov ako jeden deň.*“

Čo bolo pred stvorením?

Svet ateistickej propagandy kladie veriacim ďalšiu komplikovanú otázku: „Ak je biblická správa o tom, že na počiatku Boh stvoril nebesia a zem, pravdivá – teda, že v tom okamihu vznikol priestor a začal plynúť čas –, potom čo bolo pred týmto okamžikom? Čo robil Boh pred počiatkom stvorenia?“ Aj keď úvodná veta knihy Genezis začína vetou „*Na počiatku stvoril Boh nebo a zem*“ (Gn 1, 1), to ešte neznamená, že pred týmto počiatkom počiatku nič neexistovalo. Odpoveď na otázku „*Čo bolo pred stvorením sveta?*“ treba hľadať v Biblia, v knihe, kde odzneli základné informácie o pôvode sveta. Pre apologetiku viery v Boha sú užitočné tieto informácie:

Ježiš vo svojej modlitbe k Otcovi vyslovil podivuhodnú istotu: „*...miloval si ma ešte pred stvorením sveta*“ (J 17, 24). Otec miloval svojho Syna pred vznikom nášho vesmíru. Takže pred stvorením sveta určite existovala láska.

Apoštol Pavol nám potom pripomína, že Boh už „*pred stvorením sveta si nás vyvolil...*“ (Ef 1, 4). Pred stvorením sveta teda existoval Boží plán s ľudstvom. Pred počiatkom vesmíru Boh Stvoriteľ pripravil projekt vyvolenia.

Biblia ďalej prezrádza, že „...večný život Boh prisľúbil pred večnými vekmi“ (Tít 1, 2). Teda skôr, ako sa spustili hodiny ľudských dejín v nebi, prebiehala komunikačia medzi Otcom a Synom o príslube mimoriadnej budúcnosti. Boží slub fascinuje svet. Ako mohol Boh niečo slúbiť, keď ešte nič nebolo?

Pred počiatkom plynutia fyzikálneho času teda existovala láska, plán a prísľub budúcnosti.

Toto vedomie nás stavia pred záhadný problém. Kedy sa reálne začali dejiny sveta? Keď uvažujeme o tom v rámci modernej vedy (v kontexte všeobecnej teórie relativity), potom musíme prehlásiť, že dejiny živých bytostí neexistovali pred stvorením času a priestoru. Ak však vychádzame z biblickej správy o činnosti Boha pred stvorením sveta, potom oprávnené tvrdíme, že história plná dejov existovala aj pred stvorením sveta – i keď sa diali v nám nepriístupnom a neidentifikovanom priestore. Slová zrejmé volíme opatrné. Ako máme vnímať ten neidentifikovateľný priestor, v akom pred stvorením sveta čas ešte neplynul? Z Božieho slova sa navyše dozvedáme, že Boh „obýva večnosť“ (Iz 57, 15 /Roh/). Čo je večnosť? Má rozmer, lokalitu? Zložitá otázka. Biblické texty naznačujú, že večnosť je pre nás nevysvetliteľným bezčasovým trvaním. Boh svoju identitu a podstatu záhadne prezradil, keď sa Mojžišovi predstavil: „Ja som, ktorý som.“ (Ex 3, 14). Boha teda nemôžeme charakterizovať minulosťou, prítomnosťou ani budúnosťou. Boh je „Ja som.“ Boh bol, je a bude – trvá od vekov na veky. Prebýva v priestore, kde – jednoducho – neplynie čas. Musí to byť priestor, kde sú všetky entity nedeliteľné. Nás fyzikálny časopriestor dokážeme atomizovať. Vieme, čo je sekunda aj rok. Vieme, čo je malé a čo veľké. Moderná veda pripisuje času a priestoru kvantové vlastnosti. Ak Boh existuje mimo čas, je potom možné, aby zasahoval do sveta, v ktorom čas plynne? Áno, to sa v dejinách už raz udialo. Boh sa narodil do ľudskej podoby a angažoval sa v našom kvantovom časopriestore. Stalo sa presne to, čo Otec svojmu Synovi zasľúbil ešte pred stvorením sveta.

Je Boh bezčasový?

Nemôžeme zastať pri tvrdení, že Boh je bezčasový. Kresťania veria, že Boh – i keď je nezávislý na našom chronometri – aktívne ovplyvňuje udalosti časopriestoru, v ktorom plynne čas. Toto vedomie je veľmi dôležité. Boh dávno pred stvorením vstúpil do histórie ľudstva a stal sa tak súčasťou ľudských osudov. Filozofi deistov tvrdia, že Boh pri stvorení konal ako hodinár, ktorý vytvoril hodiny, natiahol ich, odovzdal používateľovi a ďalej sa o produkt prestal staráť. Boh však zo svojho stvoreného sveta neodsiel. Vesmír funguje, lebo ho Stvoriteľ udržuje – a usmerňuje na našej planéte ľudské dejiny. Boh pozná budúcnosť, lebo existuje mimo nás fyzikálny čas. A len konštruktér vesmíru vie, kedy čas, ktorý na počiatku spustil, raz aj zastaví. Bude to určite v plnosti času, ktorú história taktiež zaznamenala; keď „...prišla plnosť času, Boh posielal svojho Syna, narodeného zo ženy...“ (Gal 4, 4). Božie dátumy plnosti času nik nepozná. Ježiš to hovoril učeníkom, keď uspokojoval ich zvedavosť ohľadne predpovedaného prísľubu plnosti času. Povedal im:

„O tej hodine nevie nik, ani nebeskí anjeli, ani Syn, iba Otec.“ (Mt 24, 36). Bibliu nemožno čítať bez toho, aby sme si tento výrok plne neuvedomovali.

Boh sa riadi podľa nebeskej časomieri a dodržuje vlastný diár. V nebesiach zaiste existujú plány o vývoji časopriestorových dejín sveta. Biblia zaznamenala príklady. Z dejín Izraela poznáme text zmluvy, ktorú Boh uzavrel s Abrahámom ešte pred dobytím zasľubenej zeme. Praotcovia povedali: „Dobre si uvedom, že twoji potomkovia budú prišielcami v cudzej krajinе, zotročia ich a štyristo rokov budú s nimi zle zaobchádzať... Vo štvrtom pokolení sa sem však vrátia, lebo doteraz nie sú dovršené viny Amorejčanov.“ (Gn 15, 13-16). Keď sa naplnil čas a zloba Amorejčanov dosiahla vrchol, prišlo vyslobodenie a návrat do zasľubenej zeme. Poučením je, že zaznamenané termíny v Božom kalendári sa vždy dodržia.

Princíp poriadku

Nebeské projekty sa pritom nerealizujú voluntaristicky. Biblia svedčí o princípe poriadku. Apoštol to vyjadril veľmi zrozumiteľne: „Pán nemešká so svojím zaslúbením, ako sa niektorí nazdávajú, že mešká, ale je zhovievavý.“ (2Pt 3, 9). Boh svoje dielo na zemi dovrší bez akýchkoľvek pochybnosti. Problém existuje na strane človeka. Súvisí to s poznáním Božieho plánu. Čo chce Boh s ľudstvom dosiahnuť? Kresťania by mali o tom pláne čo-to vedieť. Možno nás zaujímajú viac projekty, ktoré sme si sami navrhli a pocitivo sledujeme postupy ich plnenia. Vari práve tu väzí príčina, prečo nepoznáme ten Boží zámer.

Dobrou správou je ubezpečenie, že Boh je „zhovievavý, lebo nechce, aby niekto zahynul, ale chce, aby sa všetci dali na pokánie“. Takže máme stále šancu, že spoznáme grandiózny nebeský plán.

Otzázk a odpovede

Kresťania hľadajú odpovede na zložité otázky života. Všeličo nevieme a chceme sa dozvedieť. Pamäťajme, že pri hľadaní odpovedí vstupujeme do kontaktu s niekým, kto je bezčasovo trvalý. Naše tikajúce hodinky odmeriavajú dočasnosť. Smerujeme do priestoru, kde svoje hodinky raz zahodíme a zahľadíme sa na nebeský chronometer, ktorý nám začne odmeriavať (nevieme ako) ten nekonečný bezčasový interval vo večnosti. Všetci spejeme k plnosti času – k okamihu, ktorý nie je v našich rukách. Nedokážeme nič urýchliť ani spomaliť.

Ilustračnou bodkou je zaiste príhodný príbeh z evanjelia. Ježiš na poslednej ceste do Jeruzalema poslal do osady dvoch učeníkov, aby mu pripravili nocľah. V samaritánskej dedine ich neprijali. Jakub a Ján pritom dostali nápad a Ježišovi navrhli: „Pane, máme povedať, aby zostúpil oheň z neba a zničil ich?“ (Lk 9, 31n) Ježiš ich pokarhal. Keby sme my riadili beh sveta a kontrolovali časy druhých, potom by svet naozaj vyzeral tak, ako to chceli Jakub a Ján. Niektoré preklady pridávajú aj záverečnú reakciu Majstra: „Neviete, čioho ste ducha... Syn človeka neprišiel zahubiť ľudské duše, ale spasiti.“ (Lk 9, 55 /Roh/). Človek veci urýchľuje a zvyšuje ich entropiu. Podriadiť sa Božiemu manažmentu je výzva. ■

ZAMYŠLENÍ NAD VĚDREM SAMARSKÉ ŽENY

Podle Jana 4, 4-29

JIŘÍ DOHNAL

(Kazateľ-misionár, pôsobí v zboze Letničnej evanjelikálnej cirkvi v Rovinji, ktorý založil.)

Ten den začínal jako každý druhý. Probulila se ve své posteli vedle muže, se kterým žila na hromádce. Netušila, že večer do ní bude ulehát jako jiná osoba. Její pohnutá minulost ji zahnala na okraj společnosti. Měla za sebou 5 manželství. A s chlapem, se kterým žila teď, se už manželství ani neobtěžovala uzavřít. Stejně by ji na svatbu asi ani nikdo nepřišel. Příbuzní se za ni stydí, přátelé nemá a lidé ve městě se na ni dívají skrz prsty jako na nějakou děvku.

Žízeň... Ten důvěrně známý pocit. A vědro je prázdné. „Počkám na siestu. Lidi zalezou před poledním sluncem do chladku svých domů a ulice budou prázdné. Nemám náladu na jejich úšklebky,“ pomyslela si.

Slunce už pěkně páilo, když brala do ruky vědro a opustila přítmí svého domu. Když se blížila k Jakubově studni, všimla si, že na ni někdo sedí. Polil ji nepříjemný pocit, že její plán vyhnout se lidem nevyšel. Jak se přibližovala, její nepříjemný pocit zesílil, protože rozpoznaла, že ten někdo je muž a k tomu Žid a ještě navíc rabín. „Ten se určitě štítně zvedne a odejde hned, jakmile mě spatří přicházel,“ pomyslela si. Ale nezvedl se. Zcela jistě si ji již všiml, ale neodešel. To jistě čeká až přijdu, aby mi dal naležitě najevo, jak mnou - Samaritánkou - pohrdá.

Ale kupodivu, rabín seděl dál. Dělala, že si ho nevšímá, ale když byla úplně u něj, koutkem oka si všimla, že se na ni dívá a usmívá se. Ne jako se usmívají muži

na ženy. Ale tak nějak úplně jinak. Měla pocit, že se něco stane.

„Dej mi pít,“ řekl rabín a ona s sebou trhla. Ačkoli měla pocit, že se něco stane, ani ve snu by ji nenašlo, že by ji ten rabín oslovil a navíc ji o něco požádal. A dokonce o pití!

„Jak to, že ty, Žid, žádáš ode mne, ženy Samaritánky, nápoj?“

„Kdybys znala ten dar Boží a věděla, kdo je ten, který praví tobě: Dej mi pít, ty bys prosila jeho a dal by tobě vody živé.“

Zatočila se jí hlava. Ta slova, ačkoli jim nerozuměla, se dotýkala jejího vyprahlého srdce jako ty nejněžnější ruce a přitom v nich nebyla útěcha, ale výzva.

„Pane, vždyť ani nemáš, čím bys navázil a studnice jest hluboká. Odkud tedy máš tu vodu živou? Copak jsi větší nežli otec náš Jakob, který nám dal tuto studnici a sám z ní pil, i synové jeho, i dobytek jeho?“

Neměla ze své odpovědi dobrý pocit, ale na víc se nezmohla. Vlastně toho začínalo být čím dál méně, na co by se zmohla.

„Každý, kdož pije vodu tuto, bude opět žíznit. Ale kdo by se napil vody té, kterouž já dám jemu, nebude žíznit na věky, ale voda ta, kterouž já dám jemu, bude v něm studnicí vody prýstící se k životu věčnému,“ odpověděl rabín a ona měla pocit, že teď už slyší jen tlukot svého srdce a ozvěnu rabínových slov. Jako by v tu chvíli stichl celý svět, město za jejimi zadý zmizelo; dokonce i ta studna se kamsi ztratila a ona tam stála sama, jen s rabínem a připadala si, jako by byla nahá. Žízeň... žízeň... žízeň. Ten důvěrně známý pocit... Po prvé se odvážila navzdory všem zvyklostem pozvednout své oči, podívat se rabínovi do očí a její pocit, že je nahá, zesílil. Přitom jí ale ani nenapadlo stydět se.

Příšlo ji zvláštním způsobem krásné cítit se nahá jak nikdy a přitom necítit hanbu. Chtěla jen jednu věc. Jen tu jednu. Tu vodu, po které už nebude nikdy žíznit.

„Pane, dej mi té vody, ať bych nežíznila, ani chodila sem vážiti.“

Rabín se pousmál a řekl: *„Jdi a zavolej svého muže a přijď sem.“*

Krve by se v ní nedořezal. Odkud on ví, co jsem zač? Uhnula pohledem, chopila se vědra s úmyslem rychle navázit vodu a zmizet. A protože jí připadalo hloupé nechat rabína úplně bez odpovědi, utrousila na půl úst: *„Nemám muže.“*

„Dobře jsi řekla: Nemám muže, neboť jsi měla před mužů a nyní kterež máš, není tvůj muž. To jsi pravdu pověděla.“

Stála jak skoprnělá. A nemohla se nedívat do jeho tváře. Poprvé v životě ji někdo připomíná její minulost, aniž by se jí vysmíval, nebo ji odsuzoval. Naopak, cítila, že z ní padá jakási těha, o které netušila, že ji s sebou vleče. Jestliže si předtím připadala nahá, pak nyní bylo odhaleno celé její krehké nitro. Pravda o ní pronikla do jejího nitra a ona věděla, že ji od čehosi a k čemuž osvobozuje.

„Ano, ta žízeň, kterou jsem celý život pocíťovala, byla vlastně touha po opravdové věčné lásce. Ano, to jsem já. Nejsem děvka, jsem jen žíznivá po lásce a hledala jsem ji u mužů. Proto ta manželství, proto ta hanba, proto ta samota.“ Pocítila obrovskou úlevu a stejně velkou naději.

Ale kdo je tento rabín, v jehož očích je tolik porozumění, tolik přijetí a tolik lásky, že se od něj nemůže odtrhnout?

„Pane, vidím, že jsi ty prorok. Otcové naši na této hoře modlivali se, a vy pravíte, že v Jeruzalémě jet místo, kde náleží se modlit.“

Snad to byl od ní úhybný manévr, kterým chtěla přejít z tohoto rozhovoru, který byl pro ni až příliš „na tělo“, k bezpečnějšímu, neosobnímu tématu o rozdílech náboženství. Nebo chtěla touto poznámkou jen získat čas, aby mohla popadnout dech? Ježíš však neprestal směřovat k jádru. Řekl ji, že živý vztah s Bohem vyžaduje komunikaci v Duchu a v Pravdě, jinak, že je všechno náboženství k ničemu. A to bylo to, co ona právě teď zakoušela na vlastní kůži. Ježíš promlouval z Ducha Svatého k jejímu duchu a promlouval do ní pravdu. Pravdu o ní, o jejím životě a o tom, kde je Život. Byla ráda na ní, aby odpověděla v pravdě a v Duchu.

„Vím, že Mesiáš přijde, jenž slove Kristus. Ten, když přijde, oznámi nám všecko. Ježíš ji odpověděl: Já jsem, který mluvím s tebou.“

V tu chvíli přišli z města Ježíšovi učedníci a Samaritánka běžela do města. Nechala u studny své vědro (verš 28). Zůstalo tam jako symbol její zoufalé snahy uhasit žízeň něčím, po čemž žíznila znova a znova. Nenechala tam jen své vědro, nechala tam i svůj stud, svou hanbu, své skrývání se před Bohem, lidmi i před sebou samou. Nechala tam své zoufalství, zmatek a prázdnotu. Vrací se do města a křičí na všechny strany:

„I nechala tu žena vědra svého, a šla do města, a řekla těm lidem: Pojďte, vizte člověka, kterýž mi pověděl všecko, což jsem koli činila. Není on Kristus?“

Co jsi udělal ty se svým vědrem? ■

PRI ŠÁLKE S... JAROSLAVOM TOMAŠOVSKÝM

sa BOHUSLAV PIATKO rozprával

O ŠÍRENÍ GRAMOTNOSTI A BIBLIE

JAROSLAV TOMAŠOVSKÝ, vyštudoval Evanjelickú bohosloveckú fakultu v Bratislave. Po základnej vojenskej službe sa oženil a stal sa stal vikárom v CB v Leviciach. Po dvoch rokoch vikariátu išiel aj s manželkou na študijný pobyt do Veľkej Británie. Ako kazateľ CB pôsobil v Leviciach a Trenčíne (správca zboru). V roku 2005 spolu-zakladá OZ Wycliffe Slovakia, v tom istom roku sa stáva jeho riaditeľom. V roku 2006 odišiel aj s rodinou na polročný pobyt do Ghany. V súčasnosti je aj predsedom Európskej sekcie Wycliffe.

Tento rozhovor nahrávame v prvý deň trojdňového smútku, ktorý vyhlásila vláda v Kene po tragickom atentáte v Nairobi, pri ktorom zomreli a bolo zranených desiatky ľudí. Aká bola atmosféra, keď si tam bol?

Keď sme tam boli my, bola situácia pokojná. No cudzinec, ako sme boli my, si nemohol nevšimnúť množstvo ozbrojených hliadok na letisku i v meste. Pýtal som sa, čo sa deje a už vtedy mi povedali, že je oprávnená obava z teroristických útokov. Ale nejakto som sa tým osobite nezaoberal.

Ktorá oblasť v Kene bola cieľom vašej návštevy?

Absolvovali sme dve dlhšie cesty. Jedna bola z Nairobi na severozápad, kde žijú kmene Marakwet a Ilčamus. Druhá oblasť bola presne na opačnej strane – na juhovýchod Kene, takmer na pobreží oceánu, kde žijú kmene Digo a Duruma. Sú to oblasti, kde pracujú ľudia z našej partnerskej organizácie. Chceli sme vedieť, ako sa im darí uskutočňovať zámery, kde ich tlačí topánka, ako konkrétnie pomôct. Mali sme možnosť oboznámiť sa s alfabetizačnou (vzdelávacou) prácou, ktorú robia, ako postupujú

preklady Biblie a podobne. Samozrejme, najväčším problémom sú peniaze a sám som bol dosť prekvapený, že na alfabetizáciu sa ešte ďažšie zháňajú peniaze ako na preklad Biblie.

Nemajú peniaze – konkrétnie na čo?

Nie sú peniaze na zaplatenie vlastných ľudí. Celú alfabetizáciu zabezpečujú vlastními, mestnými ľuďmi, ktorých naši pracovníci vyškolia a pomôžu im vytvoriť centrá, kde toto vyučovanie prebieha. Veľmi často pri tom spolupracujú s rôznymi cirkvami, ktoré tam pôsobia, alebo s dedinami a osadmi, v ktorých sú centrálne umiestnené. Domorodí vyškolení učitelia tam chodia a učia ich čítať a písat v ich materinskom jazyku. Problém je v tom, že tí učitelia majú platy v prepočítaní od 20 do 60 eur mesačne a často nemajú ani na to. Tak sa napríklad miesto pôvodne plánovaných ôsmich alfabetizačných centier v kmeni Marakwet otvorili len dve.

Štát nemá peniaze na platy učiteľov?

Hovoríme o jazykových menšínoch. Sú to kmene, ktoré majú od 50 do 250 tisíc členov. Takých komu-

ní je na území Kene pomerne dosť a ich jazyky nie sú zaradené ani do ich školského systému. Alfabetizácia je v týchto malých jazykových skupinách zabezpečovaná neziskovkami, ako je naša organizácia. Keď tam bežne deti začnú chodiť do školy, vyučovanie prebieha v angličtine. Tým pádom dieťa v škole ničomu nerozumie. Ideálne by bolo zaviesť viacjazyčné vzdelávanie, čo by v praxi znamenalo, že prvých niekoľko rokov by sa deti učili v materinskom jazyku, možno súbežne s angličtinou ako cudzím jazykom, a až potom by prešli na vyučovanie v úradnom jazyku.

Majú v týchto kmeňoch kodifikované materinské jazyky?

Niektoré majú, iné ešte nie. Keď naše prekladateľské tímy začínajú pracovať, prvý, čo urobia, je kodifikácia písma, teda vytvorenie písma a pravopisu. Toto sa deje v troch fázach: Najskôr sa vytvorí pracovná verzia pravopisu, ktorá sa počas niekoľkých rokov testuje; potom sa v spolupráci s miestnou komunitou urobí revízia a vznikne testovacia verzia. Tá sa opäť skúša v širokej verejnosti, aby sa dosiahol stav, že písmo zrozumiteľne vyjadruje reč. Túto podobu písma a pravopisu potom schvaľuje mini-

sterstvo kultúry a vtedy hovoríme o tzv. overenej či oficiálnej verzii pravopisu. Až po takomto schválení sa môže začať s prekladmi a vydávaním učebníc a kníh. Takže je to dlhodobý proces, ktorý musí prebehnúť, aby sa so vzdelávaním a zakladaním škôl v menšinových oblastiach vôbec mohlo začať.

Jazyk ste teda pretavili do písma. Hovoril si, že potom zaškolujete miestnych učiteľov. Aké je vaše ďalšie pôsobenie?

Našou primárnu úlohou nie je klasická evanjelizácia typu zakladania zborov, alebo niečo podobné. My sme medzinárodná nadidenominačná organizácia, takže by bolo veľmi fažké, aby sme zakladali zby zniektornej zo zúčastnených cirkví. Skôr sa teda zameriavame na to, že v danej krajine sa snažíme vytvoriť kontakty s miestnou kresťanskou cirkvou, ak existuje. Kde je jedna, skontaktujeme jednu, kde ich je päť, kontaktujeme všetkých päť. Nerobíme žiadne rozdiely. Ich úlohou je osloviť evanjeliami svojich krajanov a my im v tom pomáhame. Snažíme sa ich zapojiť do celého procesu, aby si projekt prekladu takpovediac osvojili – aby to vnímali ako svoju službu a svoju zodpovednosť. My im v tom vše-

možne pomáhame. V prvom rade, aby spolu s nami vytvorili písmo, vytvorili slovník a pravopis a potom sa podieľali na preklade Biblie do miestneho jazyka. Vtedy sa šírenie Božieho slova stáva jednoduchším, priamočiarejším. Ďalej pomáhame zabezpečiť vzdelanie ľudí, aby vedeli Písmo čítať.

Ako sa cirkvi, ktoré tam pôsobia, približujú k domorodcom? V angličtine?

O preklady Biblie do jazykov väčších kmeňov sa starajú miestne biblické spoločnosti. Ale my hovoríme o menších kmeňoch, na tie sa zameriavame. Takže keď miestne cirkvi pracujú v oblasti, kde je dominantná, povedzme, swahilčina, tak pracujú vo swahilčine. Samozrejme, majú aj preloženú Biblia a prekladajú aj ďalšiu literatúru.

Takže vy sa priamej misii v tom klasickom ponímaní vyhýbate?

Nepovedal by som, že vyhýbame. Závisí to od toho, v ktorej končine sveta sa pohybujeme. Keď sme v oblasti, kde je kresťanstvo vo veľkej menšine, potom tá naša práca je, dalo by sa povedať, pionierskejšia a poznám prípady, kde naši misionári zakladali zby. Tam by

sme možno aj zniesli to kritérium klasickej misijnnej práce.

Je však jedna oblasť práce, ktorá sa venujeme, a ktorá sa asi najviac sústredí na šírenie evanjelia – čiže na takú tú klasickú misijnú prácu. Hovoríme tomu „Biblia v praxi“. Znamená to, že pomáhamo miestnym ľuďom dostávať Biblia do života. Aby bola pre nich zrozumiteľná, priateľná a používaná. Aby v zmysle Biblie ľudia žili svoj každodenný život. To je oblasť, kde úzko spolupracujeme so zbormi a s evanjelistami; dávame im vlastné do rúk nástroje na prácu. No snažíme sa, aby zodpovednosť za túto prácu zostávala na pleciach miestnych cirkevných spoločenstiev.

Pôsobíte v oblastiach, kde je problém prežiť holý život. Niekto by sa mohol opýtať, či nie je dôležitejšie podporiť tých ľudí ekonomicky, sociálne a nie prekladom Písma...

Keby sa ma to ktosi opýtal, odpovedal by som takto: Ak má byť nejaká pomoc trvalá a efektívna, potom delenie na sociálno-ekonomicke bez duchovného a naopak je to najhoršie, čo sa môže stať. Len vtedy, keď tieto dve sféry pôsobia ruka v ruke, prináša pomoc trvalejší efekt. Každý ekonomický dar je

jednorazový, za krátky čas sa mi nie je problém je späť. Krátkodobá sociálna, ekonomická vý pomoc robí tých ľudí závislých na nás, ktorí takúto pomoc poskytujeme. Samozrejme, deje sa to pomerne všeobecne, ale tí ľudia sa nikdy neosamostatnia, nepredjdú do inej kvality života. Poviem príklad: Jedna moja známa v Zambii navštívila projekt, ktorý pomáhal miestnym ľuďom vo farmárení, aby boli farmy výnosnejšie, aby bola lepšia úroda, aby sa ľudia naučili pestovať rôznorodejšie produkty. Jednoducho – cieľom bolo, aby sa dokázali lepšie užiť. Ľudia mohli chodiť na vzorovú farmu, mohli sa učiť všetkému možnému, no keď prišli domov, nič z toho, čo sa naučili, nerealizovali. Tak učitelia-farmári začali skúmať, prečo ľudia naučené poznatky nepreniesli a nezrealizovali doma, na svojich políčkach. Prišli na to, že tam vladne akýsi duchovný blok, ktorý spočíva v tom, že tito ľudia majú strach z úspechu.

Tomu nerozumiem...

Je to tak. Keď sa niekomu začne príliš daríť a vyčnieva nad ostatnými, ostatní to chápú tak, že je spríahnutý so zlými duchmi, ktorí mu pomáhajú. V tej chvíli takého človeka odvrhnú. Lenže, keď človeka

v Afrike odvrhne jeho vlastná komunita, neprežije. Dokonca to ide až tak ďaleko, že rodičia zakazujú nosiť deťom zo školy dobré známky...

To sú pre nás úplne obrátené hodnoty...

Presne tak. Kto o nich nevie, aj pomocou môže poškodiť. Oni sú jednoducho takto nastavení, my by sme povedali, že je to ich životná filozofia. To sa nedá riešiť inak, len tak, že ich začnete vzdelávať. Aj evanjeliom. Napríklad keď uveria tomu, čo povedal Pán Ježiš: „*Spoznajte pravdu a tá vás osloboďí.*“ V praxi to znamená, že sa musia dozvedieť, že sa nemusia báť úspechu; naopak, Pán Boh je ten, ktorý chce, aby sa nám darilo, aby sme nestrádali. Až keď sa to dozvedia a uveria tomu, až potom sa možno baviť o tom, ako vytvoriť životaschopnú farmu.

Ako sa dá do takejto filozofie vniest iná filozofia – v tomto prípade biblická? To asi nejde z jedného dňa na druhý, ale je to beh na dlhé trate.

Presne – je to beh na dlhé trate, pretože sa prevracajú základy ich kultúry... a nahradiať tradičnú kultúru novou, aj keď životaschopnejšou, nie je krátkodobý proces a efekt nepríde zajtra. To nie je o jednorazovej pomoci. Hovorili sme o našej alfabetizačnej práci – to sú projekty na niekoľko rokov, možno až desiatky rokov, možno zasiahnu až ďalšie generácie... Pracovníci, ktorí to robia, tam žijú celé roky, majú tam rodiny. Poznám ľudí, ktorí sa tam narodili. Ale výsledky takejto práce sú trvalé.

Sú teda nejaké markantné rozdiely medzi komunitami, ktoré prijali tento alfabetizačno-biblický projekt a tými, ktorých sa nedotkol?

Sú a veľmi jednoznačné. To, čo som hovoril, nie je len teoretická predstava v zmysle „takto by to malo fungovať“. To potvrdzuje život. A nielen tam. Je to historická skúsenosť ľudstva všeobecne. Akonáhle má niekto písomnú podobu jazyka a teda šancu na vzdelávanie, tam ide miera gramotnosti rapídne hore. Dieťa, človek, ktorý sa naučí písat najskôr vo svojom rodnom

jazyku, je iný človek, ako ten čo to nevie. Je schopný sa vzdelávať a vnímať svet inými očami, je prístupnejší a schopnejší vnímať aj iný jazyk, prestáva byť odrezaný od okolitého sveta, je informovaný. Je len samozrejme, že spoločnosť vzdelaných a rozhladených ľudí ide hore aj sociálne a ekonomicky. Keď k tomu pridáme Božie slovo, ktoré je naozaj mocné a premieňa ľudské životy, tak to potom vidno aj v tom duchovnom slova zmysle. Opäť poviem príklad: V Afrike, ale i v niektorých orientálnych krajinách je dosť bežné, že zodpovednosť za beh domácnosti nesie žena.

Pozostatok matriarchátu?

Nie, nie! Len majú historicky rozdelené úlohy – muž bol bojovník a lovec a žena sa starala o ohnisko. Toto delenie prác niekde zostało dodnes. Chlapci sú bojovníci, ale nebojujú, lebo nemajú s kým ani prečo, tak nerobia nič. Ženy zasa robia všetko. U nich je nepredstaviteľné, aby napríklad muž doniesol z rieky alebo zo studne vodu. Dokonca idú až tak ďaleko, že keď muž pracuje a zarába, zárobok si necháva pre seba. To sú jednoducho jeho peniaze, ktoré si on zarobil a sám na seba ich chce,

povedzme, peniaze na mlieko pre dieťa, musí si ich zabezpečiť sama. Takže žena sa stará o domácnosť, musí zarobiť peniaze na domácnosť, aby bolo postarané o deti aj o muža. V tradícii je ich bieda. Ale tam, kde príde kresťanstvo, kde sa ľudia stanú kresťanmi, toto rozdelenie zodpovednosti sa zo života rodín vytráca. Zrazu sa muži stávajú aktívnej súčasťou starostlivosti o rodinu a domácnosť. Prinieslo to množstvo doslova šokov, keď ľudia videli, že muž-kresťan začína niesť bremeno domácnosti spolu so ženou. Rozprával som sa s jednou našou medičkou, ktorá v lete pracovala v meste Kapsowar v Keni. Ona mi túto skúsenosť potvrdila. Pracovala v jednej nemocnici, ktorú založila Africká vnútrozemská misia, kde pracujú lekári-kresťania, mnohí aj so svojimi rodinami. Domorodci teda majú možnosť vidieť, ako také rodiny fungujú. Keď muž niesol nákup, alebo zobrať a niesol v náručí dieťa, spôsobil domorodom šok. No mladšia generácia už začína žiť takto. Už sa aj oni snažia napodobňovať život týchto lekárov. V takýchto príkladoch by sme mohli pokračovať donekonečna.

Slovom Božím a príkladným kresťanským životom sa vlastne ich tradičná kultúra prevrácia naruby, k iným hodnotám. Klúčom je vzdelanie a dverami k vzdelaniu je písмо, reč v písanej podobe. Ale to sa dialo historicky v celom ostatnom svete. Človek, ktorý nevie písat, čítať, akoby neboli, je manipulovateľný. Keď vie človek čítať, sám sa môže dopátrať, že má aj nejaké práva, že nemusí žiť len podľa tradícií a diktátu iných. Vzdelaného človeka musí okolie rešpektovať, lebo vie, že to môže fungovať aj inak a vie, čoho sa má domáhať. A tu je význam našej alfabetizačnej a prekladateľskej práce. V kmeňoch, ktoré nemajú písma, si myslia, že ich reč, ich jazyk je len čosi úbohé, bezvýznamné, čo sa nedá ani napísať. Takými bezvýznamnými sa cítia aj oni. Ale keď zrazu zistia, že to, ako rozprávajú, sa dá zapísat a späť prečítať, zistia, že sú ľudia ako všetci iní.

Africké i Ázijské kmene a národy majú svoje náboženstvá,

svojich bohov, svoj spôsob vie-ry. Ako prijímajú zvest evanje-lia?

Je to všade na svete duchovný zápas. Všade sa nájdu ľudia, ktorým naša práca prekáža. Môžu to byť miestni šamani a iní duchovní kmeňoví vodcovia, ktorí sa, samozrejme, k zvesti evanjelia stavajú negatívne. Je to prirodzené, lebo strácajú svoju moc a svoj vplyv na spoločenstvá. Ale všade nachádzame aj ľudí, ktorí sú ochotní a otvorení spolupracovať a na tom budeme.

Rastom vzdelanosti rastie se-bavedomie; ako si povedal, mnohí sa dozvedia, kým sú a kým môžu byť. Afrika je známa náčelníckymi vládami, často aj diktátorскými. Ani tým nemusí vyhovovať rastúce se-bavedomie bežných ľudí. Ako sa oni stavajú k takému vášmu pôsobeniu?

Od krajiny ku krajine je to rôzne. Sú krajiny, kde môžeme pracovať úplne otvorené, povedal by som, že „s požehnaním vlády“. To sú krajiny, kde vládnú, z nášho pohľadu, „osvetení“ vládcovia, ktorí si uvedomujú, že čím bude ľud vzdelanejší, tým bude štát mocnejší a ľudia sa budú mať lepšie. Ale sú krajiny, kde

prevláda iné náboženstvo, pomocou ktorého sa dá aj vládnúť. V takých krajinách duchovný rozmer našej práce nevidia veľmi radi. No aj tu sú reakcie rôzne - niektorí nás tolerujú a tajne našu prácu vítajú, len to nemôžu povedať otvorené. V takých prípadoch je naša práca prísnie definovaná ako lingvistická. Akékoľvek kresťanské aktivity sa robia nie pod hlavičkou našej organizácie, ale zabezpečujú ich miestne, štátom uznané cirkevi. No a samozrejme, sú prípady, kde nie sme vítaní, a teda ako organizácia nemáme povolený vstup na dané územie. V takých prípadoch pracujeme napríklad s utečencami, ktorí ušli do nejakých susedných krajín a podobne. To nie je až taký problém, lebo menšiny mnohokrát presahujú hranice jedného štátu.

Písmo sväté je ukotvené v židovsko-kresťanskom kultúrnom svete. V oblastiach, v ktorých pôsobíte, majú úplne inú kultúru, iné duchovné hodnoty. Už sme to trochu aj spomenuli. Musíte tieto kultúrne rozdielnosti nejakým spôsobom zohľadňovať pri preklade Biblie, alebo prekladáte doslovne?

Samozrejme, kultúrne rozdielnosti sa musia brať do úvahy. My nechceme vytvárať niečo, čo by ľudia nepochopili, alebo dokonca odmietli. Opäť uvediem príklad: Kolega pracoval v hinduistickej oblasti. Prekladali podobenstvo o mŕnootratnom synovi. Vieme, že keď sa syn vrátil domov, otec zabije kŕmne telá a spraví veľkú oslavu hostinu. V hinduistickom svete však nie je možné zabíti telá; kravy a ich potomstvo sú posvätné. Hinduista by povedal, že stratený syn bol taký veľký hriešník, že aj svojho otca stiahol do hriechu a ten zabil telá. Takýto preklad by bol pre nich absolútne neprijateľný a v ich ponímaní by úplne zmenil zmysel podobenstva. Po dlhom skúmaní, aký termín použiť, prekladatelia zistili, že vodný byvol nie je posvätný. Toho možno zabíti. Jeho mäso aj jedia. Chceli teda použiť tento termín, no miestna biblická spoločnosť to neschválila, lebo to vraj mení význam podobenstva. Napokon našli a použili v preklade akýsi širší termín na mláda rožného stat-

ku. Takže niekde sa to rieši takto, inokedy poznámkou pod čiarou, kde sa súvislosti vysvetľujú, niekde zasa ilustráciou.

Nedávno napríklad prebehla v Amerike i v niektorých častiach Európy veľká diskusia o termínoch Otca Stvoriteľa a Ježiša-Božieho Syna. V niektorých muslimských komunitách má toto spojenie sexuálny význam v tom zmysle, že Pán Boh akoby sexuálnym aktom splodil Syna-Pána Ježiša. Niektorí teológovia tvrdili, že pojmy Otec a Syn tam musia byť; iní, že ich treba obísť. Svetová evanjelická aliancia napokon vypracovala pravidlá pre prekladanie, teda čo musí byť zachované a čo sa môže prispôsobať daným kultúrnym podmienkam.

A niečo také ako vykúpenie hriechov smrťou Pána Ježiša, to sú schopní prijať a pochopiť? Lebo to je predsa základ.

Ja mám viacero skúseností z Afriky, tak zostaňme tam. Hovorí sa, že v Afrike neexistujú ateisti. Tam ľudia veria, že boh (nejaký, hlavný) stvoril svet a veria v duchov. No boh je pre nich tak daleko, že keď s ním chceme komunikovať, tak len cez duchov (zväčša duchov svojich predkov). Biblia však hovorí, že tým prostredníkom je Pán Ježiš. Takže isté podobné poznanie pravdy tam existuje a to, čo prináša kresťanstvo, ich vo svojich princípoch nevyrušuje, ale im vnáša do ich konceptu pravý zmysel. Napríklad sme sa stretli pri preklade Genesíza o stvorení sveta s tým, že keď si to prečítali, zareagovali: Áno, takto to bolo, tak sme si to predstavovali.

Pri prekladoch je podstatné to, že prekladatelia úzko spolupracujú s miestnymi ľuďmi; vlastne prvotný náčrt prekladu robia miestni. Takže už v tejto fáze sa problematické veci zachytávajú a zlaďajú. Jeden známy, ktorý pracuje v projekte Biblia v praxi, mi rozprával, že keď prídu do nejakej dediny, začnú rozprávať biblické príbehy. To je tradičná forma komunikácie domorodých kmeňov, keďže nemali alebo nemajú písma. Múdrost a skúsenosť sa dedila ústnym podaním. Rozprávané biblické príbehy sú veľmi prirodzenou formou evan-

jelizácie. V komunitách vzniknú spoločenstvá, prirodzene sa objavia duchovní vodcovia, ktorí to po odchode evanjelistov vedú a ktorí sa priebežne vzdelávajú. Aj takto to funguje.

Na záver trochu predstavme Wycliffe. Kde všade pôsobíte?

Wycliffe má pracovníkov z viac ako 60 krajín sveta, ktorí pracujú na viac ako 1 500 prekladoch. Celosvetovo sa v súčasnosti Biblia prekladá asi do 2 100 jazykov, z toho my robíme spomínanych 1500. Pokiaľ ide o Wycliffe Slovakia, tak jedna naša pracovníčka pôsobí v juhovýchodnej Ázii, ďalšia je v západnej Ázii, tento rok sa jeden pracovník vrátil z Ghany, kde bol 10 mesiacov a krátkodobo sme mali pracovníka v Papui Novej Guinei a dve dievčatá boli v Keni.

Zúčastňujete sa aj priamo na prekladateľskej činnosti?

Evka Horton pracuje v prieskumnom tíme, ktorého úlohou je zmapovať jazykové zloženie jednej oblasti a určiť, ktoré jazyky sú tam živé, do ktorých by bolo potrebné preložiť Bibliu. Takže ona je v tíme, ktorý pripravuje pôdu na preklady. Svetlana sa zase venuje tej poslednej fáze, ktorá nasleduje po preklade. Pracuje ako školiteľka miestnych pracovníkov, venuje sa detom a ženám, zameriava sa na rozprávanie biblických príbehov. Lebo aj keď existuje preklad Biblie, mnogí domorodci ešte nevedia čítať a písat, takže je dôležitá aj takáto forma vzdelávania.

Sústredujete sa len na preklady Biblie, alebo aj na inú literatúru?

Ľudia žijú v rôznych strastiach a problémoch, ktoré treba riešiť, a tak jednou z vecí, ktoré robíme, je vzdelávanie v oblasti AIDS. Táto choroba je totiž zvyčajne rozšírená v oblastiach, kde pôsobíme. Keďže ide zväčša o negramotných ľudí, ktorí sa nedostanú k odbornej literatúre v štátnom jazyku, pomáham im my. Máme spracovaný materiál s názvom „*Príbehom Kan-de*“, čo je prerozprávaný skutočný príbeh jedného dievčatka; tam sú vložené základné informácie o chorobe AIDS, ako sa šíri, ako sa

jej dá predchádzať a podobne. Prekladáme aj ďalšiu knihu - *Uzdravenie z traumy*. Pôsobíme v menšinových spoločenstvách, ktoré boli a sú na okraji spoločnosti, sú neraz prenasledované, utláčané, v spoločenstvách, kde sú tragédie a katastrofy na dennom poriadku. V tejto knihe sú na biblických základoch kroky a návody, ako prekonať traumu, ako sa z nej vyliečiť. Prekladáme však aj zdravotnú literatúru, ďalej v jednej oblasti to boli publikácie, týkajúce sa farmárcenia... Dokonca miestni ľudia, ktorí sa naučili čítať a písat, si už sami vytvorili poradenské centrum pre farmárov.

Bol si v Keni nedávno a ideš tam ešte raz. Prečo? Predpokladám, že to nie sú len výlety...

Je to len zhoda okolností. Prvá cesta bola pracovná a druhá - práve na Keňu vyšlo tento rok pravidelné celosvetové stretnutie vedúcich pracovníkov Wycliffe, kde bude mať každý kontinent svojich zástupcov. Ja som jeden z nich.

K tým výletom... Celá spoločnosť v Afrike je založená na vzájomných osobných vzťahoch. Tí, ktorí už prišli do kontaktu s Afrikou, vedia, že osobný vzťah s ľudom je v africkej kultúre vo vzájomnej komunikácii to najdôležitejšie. Čiže - ak ich chceme podporovať, nedá sa to bez osobných kontaktov. Aj my musíme vedieť, kto sú tí, ktorí chceme pomôcť, aby sa pomoc nezneužila. Je dôležité, aby sme sa aj my osobne presvedčili, či projekty, ktoré sa tam vytvárajú, sú životaschopné. Veď ako by sme mali získavať podporovateľov, keby sme my sami nemali istotu, že to, čo chceme podporiť, je či nie je dobré?

Naša partnerská organizácia v Keni má názov: *Biblický preklad a alfabetizácia*. My vo Wycliffe Slovakia sa snažíme hľadať dôveryhodné projekty, ktoré potrebujú pomoc. Niektoré z tých projektov nie sú finančne veľmi náročné - napríklad platy miestnych učiteľov. Do kategórie náročnejších projektov patrí však prevádzkovanie viačižazyčného vzdelávania. Práve tu, v oblasti alfabetizácie a vzdelávania vidíme, že by sme sa my zo Slovenska mohli angažovať viac... ■

Foto: ĽUBO BECHNÝ

Pripravili:
EVA BECHNÁ
A TIBOR MÁHRIK

Týždeň kresťanskej kultúry v Žiline

Impulzom k vzniku tohto už tradičného jesenného festivalu v Žiline bol Rok kresťanskej kultúry 2010. Inštitút **Communio n. o.** v spolupráci s neformálnym združením **Ekuza** a **Informačným centrom mladých** prišli na skvelý nápad – venovať niekoľko dní v roku rôznym podujatiam, prezentujúcim

kresťanstvo z rôznych uhlov pohľadu. Náplň Týždňa kresťanskej kultúry sa rok od roka menila, tak ako sa otvárali rôzne možnosti. Niekoľko rokov bola súčasťou konferencia, na ktorej domáci aj zahraniční myslitelia prinášali témy konfrontujúce kresťanstvo a kresťanskú kultúru so súčasným svetom. Okrem toho sa stal „Týždeň“ príležitosťou prezentovať sakrálne umenie, hudbu, knihy, fotografie, usporiadať organové koncerty a tiež priniesť širokej verejnosti Božie slovo. Postupom času si získal svojich priaznivcov a každý ďalší rok otváral nový priestor, ako priniesť posolstvo evanjelia a jeho hodnoty obyvateľom mesta. Dnešná doba pri svojej rýchlosťi a plytkosti akosi zabúda na to, ako hlboko sme historicky a kultúrne zakorenení v kresťanstve a že ono ešte stále má (najmä cez kresťanské cirkvi) významné miesto v našej spoločnosti. A bude ho mať až do skončenia dejín.

Štvrtý ročník odštartovaný

Tento rok, v týždni od 29. septembra do 5. októbra sa konal už štvrtý ročník podujatia a priniesol opäť mnohé novinky.

Ekumenický futbal

V sobotu 29. 9. sa napríklad mali stretnúť zástupcovia rôznych žilinských cirkví a spoločne si zahrať „ekumenický“ futbal. Veď prečo nebudovať ekuménu aj športom? Len, ako to už býva, prílišná vyťaženosť účastníkov a možno aj nepriazeň počasia spôsobili, že sa podujatie presunulo na neskôr. Vzhľadom na úspešnosť z minulých ročníkov je zjavné, že športovci sa tejto ekumenickej radosti nevzdajú.

Kresťania v katakombách

V pondelok 30. 9. sa pre záujemcov na dve hodiny otvorili žilinské katakomby pod centrálnym Mariánskym námestím. Katakomby vznikli v 15. storočí a pôvodne to boli pivnice starých meštianskych domov. Neskôr nad nimi vystavali kostol Obrátenia sv. Pavla Apoštola (Sirotařský) a kláštor. Pivnice boli pôvodne obložené drevom, ale toto obloženie sa kompletnie zničilo pri veľkom požiari v Žiline v r. 1886. Niektoré bočné uličky sú zavalené, nikto nevie, čo je za nimi. Existujú rôzne špekulácie a povery o tom, kam všade vedú. Sprievodca, ktorý viedol návštevníkov chodbami, im podal odborný výklad a mnogé tieto dohady vyvrátil. Prístup do podzemia je z budovy Sirotařského kostola. Pri vstupe do suterénu mohli návštevníci vidieť najstarší zachovalý gotický portál v meste. Kláštor nad katakombami počas storočí slúžil na rôzne účely – bol tu, napríklad, aj sirotinec a počas II. svetovej vojny tu ukryvali židovské deti, aby ich uchránili pred transportom. K tomu poslúžili aj podzemné priestory. Dnes kláštor obýva rát Kapucínov, tí tiež spravujú podzemné priestory. Obyvatelia Žiliny nemajú často

príležitosť vstúpiť do podzemia, preto ocenili takúto možnosť počas Týždňa kresťanskej kultúry.

V utorok 1. októbra sme si mohli vypočuť prednášku Pavla Kollára o Európe pred tisíc rokmi.

Verejné čítanie Písma

Inšpiráciou sa stali susedné Čechy, kde už niekoľko rokov čítajú Bibliu na verejnosti počas Veľkej noci. U nich sú do akcie zapojené mnohé mestá a osoby kultúrneho aj politického života. My, v Žiline sme nemali až také veľké ambície – predsa však už od začiatku hľadáme optimálnu formu, ktorá by bola natoliko atraktívna a „počúvateľná“ aj pre bežného okoloidúceho, že by sa zastavil a započúval. Raz sme čítali Písmo v altánku uprostred parku, inokedy v kníhkupectve, lebo Biblia je predsa tiež kniha, ale posledné dva roky sa nám zapáčila „križovatka obchodných ciest“ – miesto v centre mesta, kde prechádza veľmi veľa ľudí pri ceste za nákupmi. Je to miesto pri žilinskej katedrále, vonku na ulici, ktoré nie je možné ani prehliadnuť, ani prepočuť.

Prvý rok sme čítali Jánovo evanjelium, druhý rok knihu Genesíz, minulý rok sme sa pustili do Daniela a tento rok sme vybrali texty z I. a II. listu Korintským. Skúsenosť nám totiž ukázala, že je oveľa praktickejšie vybrať aj oddelené texty, ktoré sú pre laika zrozumiteľné a môžu ho osloviť.

Každý rok sa na akcii ochotne zúčastňujú zástupcovia kresťanských cirkví v Žiline, či už duchovní alebo laici, študenti, podnikatelia, učitelia, mamičky na materskej, rádové sestričky alebo dôchodcovia. Nemáme medzi sebou „celebrity“, zato však široké spektrum ľudí, z ktorých každý chce takýmto spôsobom vyjadríť svoj vlastný vzťah k Bohu a k Písmu. Ekuména v Žiline funguje pomerne dobre, o čom svedčí existencia práve neformálneho združenia Ekuza, ktoré je do celého projektu zapojené. Zdrúžuje 7 cirkví

Foto: LUBO BECHNÝ

v meste (rímskokat., grékokat., ASD, CB, ECAV, pravoslávnych a kresťanské zbory), ale tiež židovskú náboženskú obec a zástupcov mesta a organizuje okrem iného Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov či Ekuemnické modlitby za mesto.

Rézia verejného čítania si posledné dva roky našla svoju optimálnu štruktúru pod vedením CB. V tomto roku, v stredu 2. 10., sa na úvod prihovoril prizerajúcim Zdeno Pupík, katolícky knaz, ktorý stojí za zrodom a organizáciou Týždňa kresťanskej kultúry. Vysvetlil, čo sa tu vlastne deje a aké iné podujatia môžu ešte počas týždňa navštíviť. Po ňom sa už pristúpilo k samotnému Písma. Úvodné slovo k čitaným textom mal, tak ako vlni, Janko Máhrik. Veľmi príjemným a civilným spôsobom predstavil kultúrne, politické, filozofické a náboženské prostredie vtedajšieho Korintu, ktoré bolo v mnohom podobné našej situácii. Vďaka tomu pred nami vznikol plastický obraz kozmopolitného mesta, v ktorom sa apoštol Pavol pri svojom špičkovom vzdelaní usiloval povzbudiť a usmerniť malú cirkev v prostredí pluralizmu veľkých myšlienkových systémov. Evanjelium bolo, je a bude odpovedou na všetky výzvy, ktoré sa zrodia v spoločnosti. Potom sa už začalo čítať. Postupne sa pri mikrofóne vystriedalo asi pätnásť ľudí. Vždy po určitom bloku textu bolo čítanie prerušené hudobnými vstupmi. Minulý rok sme pozvali k spolupráci dvoch hudobníkov zo ŠKO (štátny komorný orchester) v Žiline, tohto roku sme osloвили známeho žilinského harmonikára, pána Luda Jonáša, známu to ikonu žilinských námestí a uličiek, ktoré sa vďaka jeho hudobnému umenie dokážu v minúte premeniť na miesta, kde sa človek cíti príjemne. Sedáva všade tam, kde sa niečo deje a hráva ľuďom pre radosť. A samozrejme sa poteší, ak mu občas hodia do futrálnej nejakú tú mincu. S nami spolupracoval ochotne a svoju úlohu zobrajal s plnou vážnosťou. Hudobné vysuvky umožnili účinkujúcim, aby si oddýchli a záro-

veň upozornili vzdialenejších okoloidúcich na našu akciu. V druhej časti čítania sa znova Janko Máhrik podujal prítomným a okoloidúcim vysvetliť základné informácie o knihe Korintským, o zmysle čitaných textov a dobovom pozadí ich autora aj adresátov.

Súčasne sa popri čítaní rozdávali malé Biblie – Gedelonitky. Minulý rok sme púšťali tiež videoprezentáciu s informáciami o Biblii a čítanej knihe na veľkej obrazovke.

Ludia sú prirodzene zvedaví, preto sa z času na čas zastavia. Ako vyplynie z rozhovorov, mnohí Bibliu poznajú a s chuťou si ju na chvíľu vypočujú. Niektorí aj preto, že sú sami kresťania a víťajú takéto podujatie – zastavia sa rôzni naši známi, rodina, priatelia zo zboru. Ako to však zvyčajne býva, je dosť takých, ktorí prejdú bez zastavenia. Či už preto, lebo sa veľmi ponáhľajú, alebo jednoducho nechcú počuť. Zatiaľ sme sa nestretli s vyslovene neprijemným alebo agresívnym správaním sa okoloidúcich. Minulý rok sa pri nás začal jeden pán z USA, ktorý sa hlásil ku kresťanstvu a vyjadril nám podporu.

Čítanie býva svojím spôsobom „skúškou viery“, lebo nie vždy sa jesenné počasie vydarí. Tohto roku sme naozaj riadne vymrzli. Veríme však, že sa nájde aspoň jeden človek, ktorého celá akcia osloví a zmení jeho pohľad na Písma a nakoniec aj na život. Ved, napokon, my sami máme z akcie obrovský osoh.

Potrebuje súčasná spoločnosť na Slovensku cirkví?

Podvečer 3. 10. sa stretla ekumenická spoločnosť k verejnej panelovej diskusii na tému: *Čo môže dať kresťanstvo dnešnému svetu?* Konala sa v tzv. malej synagóge (modrej) na Dlabačovej ulici, nakoľko veľká synagóga je v rozsiahlej rekonštrukcii. Do diskusie prijali pozvanie bratia: Fiator za RKC, a Kaňuch za ECAV a kazateľ Tibor Máhrik za CB.

V úvode podujatia pána Pavla Frankla, predstaviteľ Židovskej náboženskej obce, pootvoril prítomným okienko do dejín židovstva v Žiline až do počnútých revolučných rokov 1848, po ktorých sa židovská obec rozdelila na liberálnu (neologickú) a konzervatívnu (ortodoxnú), pričom práve moderná synagóga bola miestom inak čulého života ortodoxnejšej časti židovského obyvateľstva v Žiline.

Vstupná otázka Vandy Tuchyňovej, moderátorky večera „*Čo je cirkev?*“, otvorila priestor pre nečakané panoramatický pohľad. Podľa Tibora Máhrika ide nielen o historický, sociologický a filozofický, ale tiež o teologický fenomén, často rámcovaný politickými okolnostami, ktorý nemá analógiu v žiadnej innej existujúcej organizácii na zemi. Brat Fiator poukázal na nutnosť vnímať cirkev ako tajomstvo, keďže ide o telo Kristovo. Farár Kaňuch upriamil pozornosť na cirkev ako spoločenstvo omilostených hriešnikov, teda nesmie ísť o elitný klub alebo o skupinu privilegovaných ľudí, ktorí si presadzujú svoj politický vplyv.

V priebehu večera padali otázky o jednote cirkev, o postavení cirkví v súčasnej spoločnosti a najmä o tom, ako zlyhania čelných predstaviteľov ovplyvňujú kredibilitu inštitúcie cirkev. Nevyhli sme sa ani otázkam na telo, ktoré smerovali na schopnosť sebarefle-

Foto: LUBO BECHNÝ

Foto: ĽUBO BECHNÝ

xie súčasných čelných predstaviteľov jednotlivých církví a na podoby súčasnej spoločenskej angažovanosti inštitúcií, ktoré reprezentujú.

Církev tvoria ľudmi, ktorí sú hriešni. Bez výnimky. Práve preto je církev miestom stretnutia novej nádeje, nových rozhodnutí a novej snahy žiť podľa dobrých Božích plánov, no predovšetkým miestom zmierenia a odpustenia, kde môže človek reálne prežiť milosť Božieho odpustenia. To však nič nemení na tom, že Pán Boh volá ľudí k čestnému životu vo všetkej poctivosti a zodpovednosti za seba i ostatných. Keďže církev tvoria ľudia z danej kultúry a v danej dobe, ktorá odráža civilizačné charakteristiky istých trendov, církev má problém výrazne prekročiť tieň „svojej doby“ a to napriek tomu, že je soľou zeme a svetlom sveta.

Apoštolský imperatív „kto kradol, nech už nekradne, ale si zarába na svoj chlieb vlastnými rukami“ z čias prvej církvi tak prekračuje smerovanie do vnútra inštitučnej církvi a otvára inú otázku – ako si kresťania počínajú vo svojom zamestaní a postavení, ktoré im spoločnosť, resp. finančné prostriedky umožňujú? Ako sa správajú kresťania doma? V súkromí? Ako v postavení riaditeľov, vedúcich... majiteľov firiem? Akú kvalitu práce odovzdávajú svojim obchodným partnerom? Stav súčasnej justície, parlamentnej kultúry, zdravotníctva, školstva... nie je po takmer štvrtstoročí politickej slobody nijako optimistický a vyhliadky pre nastupujúcu generáciu mladých ľudí sú deprimujúce. Môže tu církev niečo robiť? A vôbec – má? Stojí o to spoločnosť? Odkiaľ vziať zdroje na vnútornú premenenú človeka? Má taká snaha reálnu nádej?

Historicky kresťanstvo vždy spoločnosti prinieslo – zhodli sa všetci rečníci – progres, ak boli v centre záujmu církvi hodnoty evanjelia a realita vzkriesene-

ného Krista, prítomného v spoločenstve církvi. Tam, kde došlo k duchovným prebudeniam, sa znížil alkoholizmus a morálne nešváry spoločnosti, rozvinula sa veda a umenie, zavládla úcta k druhému a rešpekt k jeho názoru a životu. Skúsenosť, nielen z dejín USA, ale aj novodobý progres Južnej Kórey je toho názornou ukážkou. Reformačné snahy církvi z minulosti musia byť priebežne aktualizované výzvami dneška, pretože každá formácia potrebuje reformáciu vo svete Písma.

Otázka z publiká, či do církvi neprenikajú sekulárne metódy práce a politické nástroje presadzovania „lobistických záujmov“, nezastihla rečníkov nepripravených. Niektorí úspešní riadiaci pracovníci sa môžu domnievať, že církev potrebuje lepší manažment a logistiku. Na Slovensku to nie je neznámy jav a v církvi s tým mávame problém, pripustili. Najviac zraniteľné sú evanjelikálne církvi, v ktorých je duchovný správca volený členmi farnosti, ktorých má viesť a spravovať, čo môže diskvalifikovať obdarovaných vodcov s radikálnejším prístupom k životu viery. Reformátori to však majú tažké aj v tradičných církvach, kde o veciach rozhoduje vrchnosť. Niektoré potrebné zmeny sú totiž neprijemné a málokedy si ich identifikovanie a naliehavosť uvedomia masy. Táto výsada patrí jednotlivcom.

Bolo zvláštne diskutovať o otázkach budúcnosti církvi práve v priestoroch, ktoré, hoci ešte pred niekoľkými desaťročiami boli miestom značného pohybu ľudí – vedľ niektoré mená sú dodnes vryté na skrinách a stolíkoch –, dnes už zívajú prázdnnotou. Ani počet prítomných neboli výrazný. Církev zjavne nie je o množstve. Koniec koncov, ani soli do polievky veľa netreba.

Prezentácia novej knihy

Vo štvrtok pôdečer sa Farské centrum N3 stalo mestom, kde bola uvedená do života nová kniha s názvom *Súvislosti* z autorského pera Zdena Pupíka. Tóny klasickej gitary Martina Zbraneka nastolili príjemnú atmosféru, v ktorej sa Michal Tichý citlivu zhstil svojej úlohy moderátora a Tibor Máhrik promotreňa knihy.

Zdeno Pupík (1970, licenciát teológie na CMTF UP, Olomouc 2005, doktorát teológie CMBF UK, Bratislava 2011) je riaditeľom Inštitútu Communio v Žiline a hovorcom Žilinskej diecézy. Pracuje tiež ako šéfreduktor časopisu *Naša Žilinská diecéza* a internetového časopisu *Communio-missio*. My, domáci ho veľmi dobre poznáme z mnohých ekumenických akcií. A ako sme už povedali, bol to práve on, kto stál pri zrode Týždňa kresťanskej kultúry v Žiline.

Kniha „*Súvislosti*“ je reflexiou o viere, kultúre a výchove. Sú to oblasti, ktorým sa Zdeno Pupík roky aktívne venuje prakticky aj teoreticky, keďže časť svojej dizertačnej práce aktuálne zapracoval do knihy. Tibor Máhrik vo svojom predstavení jej tažiskových témy okrem iného pripomínen realitu slovenského knižného trhu, ktorému chýbajú preklady kvalitných analytických kníh z dielne svetových autorov. Jedným z dôvodov je i skutočnosť, že sme krajina malá a pre podobné vydavateľstvá nezaujímavá. O to viac vyniká autorská snaha Zdena Pupíka, ktorý „...za nás nielen prečítal veľa kníh a vzácnych myšlienkových zdrojov, ale v knihe nastoluje svoje odvážne tvrdenia a stavia pred nás zaujímavé postrehy a analýzy, pričom sa pozorne zamýšla nad tým, čo bude s nami...“ – uviedol Tibor Máhrik, ktorý sa domnieva, že „svoje si v nej nájde špecialista na hebrejčinu, stredoškolský profesor, ale i bezradný rodič či študent, ktorý sa nebojí myslieť.“

Samotná kniha má silný interdisciplinárny charakter, o ktorom svedčí obsah jej kapitol: 1. Teologický kontext úvah o viere, 2. Depozit a svetlo viery, 3. Fenomén kultúry, 4. Tajomstvo výchovy a 5. O vzájomných vzťahoch viery, kultúry a výchovy.

Pupíkova *Triáda teológie, kultúry a výchovy* je chrbticou knihy a pozoruhodnou jednotou disciplín, ktoré sú bežne vnímané ako viac-menej samostatné. Autor tu viedie čitateľov k precíznosti v narábaní s pojмami (vysvetľuje napr. rozdiely medzi edukáciou a výchovou), prináša fundovaný materiál o vzťahu kresťanstva a kultúry (napr. Niebuhrrove modely vzťahu Krista a kultúry), ale najmä syntetizuje svoje široké poznatky do finálneho výsledku výchovy, ktorej „cieľom je pomôcť človeku stávať sa zrelším, aby sa stával sám sebou, mal vlastnú tvár sám pred sebou i pred druhými, dokázal komunikovať, nadväzovať vzťahy a vytvárať v nich, byť cielavedomý a zodpovedný“ – citoval vo svojom komentári Tibor Máhrik, pretože – ako autor uvádzá z diela Jána Pavla II. – „človek sa nesmie zrieť seba samého ani miesta, ktoré mu patrí vo viditeľnom svete; nesmie sa stať otrokom vecí, hospodárskych systémov, výroby a svojich vlastných výrobkov. Čisto materialistická civilizácia privádza človeka do otructva.“

Kazateľ Máhrik zároveň vyzdvihol autorovi inšpiratívnu analýzu na adresu súčasného školstva, ktoré sa dostalo pod tlak názorového pluralizmu a hodno-

tového realizmu: „Školy rezignovali na výchovu. Dôvodov je zrejme viac, ale ich centrálnu os tvorí jedna skutočnosť v mnohých mutáciách: všeobecne uplatňovaná paridigma plurality a neprítomnosť spoločne zdieľaných hodnôt a ideálov. Obsahom výchovy má byť osvojovanie si kultúrneho vzorca, ktorý je vlastne len zvykom a obyčajom. Ale v dobe, keď je základom pluralita a prekračovanie zvykov, je to neriešiteľný rébus.“ Tibor Máhrik sa v závere podčakoval autorovi a povzbudil prítomných, aby si knihu prečítali a odporučili ju svojim priateľom.

Krátky priestor dostal aj samotný autor knihy, ktorý sa podčakoval tým, ktorí mu s knihou pomáhali a vyslovili túžbu, aby sa dielo stalo užitočným nástrojom k životu na Božiu slávu v rukách čitateľov. Ako píše vo svojej knihe: „Biblia nás upozorňuje, aby sme v kontakte so svetom a kultúrou boli otvorení, ale aj opatrní; aby sme si zachovali myšlenie evanjelia a nepreberali nielen schémy a šablóny myšlenia a postupovania sveta, ale najmä, aby sme si podvedome neosvojovali jeho hodnoty a priority. Kristus prišiel, aby demaskoval všetky klišé a historicko-kultúrne obmedzenia. Prišiel, aby demaskoval všetky stereotypy myšlenia a sebecv. Chcel nechať vyniknúť čistote a krásu.“

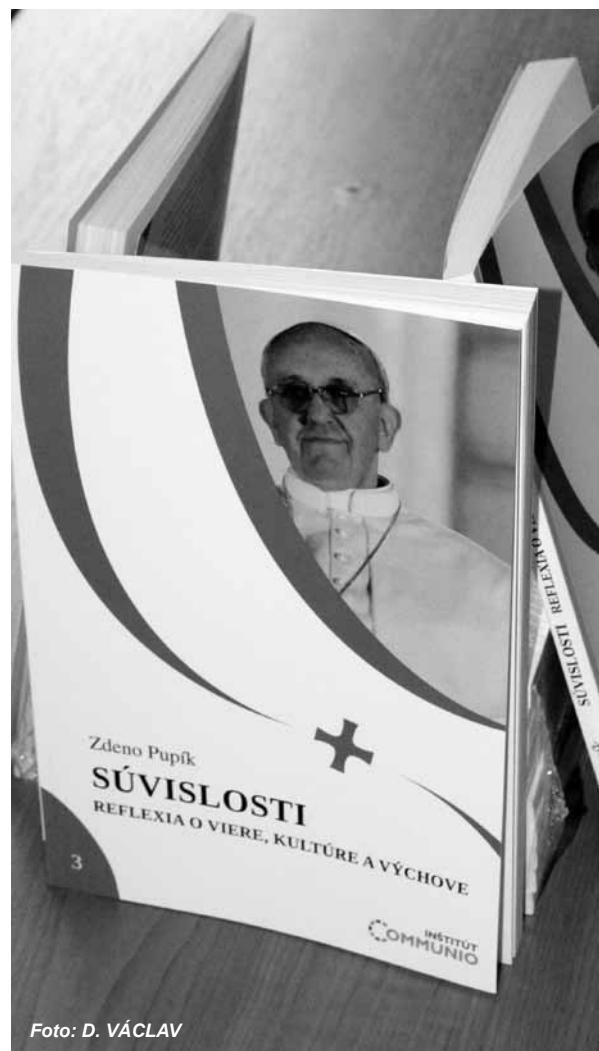

Foto: D. VÁCLAV

Lovec bez zbrane

Krátko po ukončení prezentácie knihy sa účastníci presunuli o pár metrov ďalej do Diecézneho centra, v ktorom bola pripravená výstava fotografií Josefa Šelingu, tiež katolíckeho kňaza. Josef Šelinga je náš rodninný priateľ. Bol jedným z tých povestných „kvapič“-, ktoré kedysi prispeli k obráteniu môjho manžela. Ako mladého kňaza, za ktorým tiahli mladí ľudia a ktorý oživil každú farnosť, kam prišiel, ho komunistický režim presúval od jednej dediny k druhej. Jeho veľkou vášňou je príroda a jej fotografovanie. Pri jednej návštive u nás doma nám so zaujatím rozprával, čo všetko musí urobiť a ako sa v prírode musí správať, aby zachytí tie najvzácnnejšie okamihy. Zábbery vznikajú

často hlboko v noci, keď aj niekoľko hodín čaká ukrytý, podobne ako lovec, číhajúci na svoj úlovok. Potom stačí nešetrné cvaknutie spúše a dlhé čakanie vyjde navnivoč. Za svoje unikátné zábbery si Josef Šelinga vyslúžil už nejedno ocenenie doma aj vo Francúzsku, kam chodieva pravidelne slúžiť. Súčasťou výstavy bola tiež prednáška ochranára docenta Miroslava Sanigu, vedeckého pracovníka z Ústavu ekológie lesa SAV vo Zvolene, ktorý je tiež spisovateľom a známym hlasom z rádia Lumen.

Modlitby na záver

Na konci Týždňa kresťanskej kultúry, v piatok 4. 10., sa duchovní a ostatní veriaci stretli v kostole sv. Barbory,

Foto: L. BYTČÁNEK

aby sa tu spoločne modlili za Blízky východ. Dominikán – brat Patrik – pripravil kvalitnú videoprezentáciu o každej krajine, ktorá patrí do tejto časti sveta. Vďaka tomu sme mohli vidieť nielen prírodné scenérie, mestá a náboženské dominanty, ale súčasťou boli aj demografické informácie, politický obraz súčasnosti a stav kresťanstva, prípadne predstavenie špičkových osobností, ktoré pochádzajú alebo pôsobia v tej-ktornej krajine. Veľmi pôsobivé boli hudobné ukážky liturgických piesní z kresťanských spoločenstiev v danom štáte. Výborné na tom bolo to, že sme mali pred očami nielen transkripciu textov, ale aj preklad do angličtiny, takže sme mohli spevom rozumieť. Prekrásne spevy nás svojím charakterom a melodickými líniemi,

typickými pre stredný východ, chytili za srdce. O to úprimnejšie a väšnivejšie sme sa modlili po príhovoroch a vstupných modlitbách jednotlivých cirkevných predstaviteľov, ktorí sa zameriavalí na rôzne krajiny.

Druhý deň, v sobotu 5. 10., sa na tom istom mieste konali organové „vešpery“. Namiesto hlasu príhovorných modlitieb vyplnil akustický priestor kostola zvuk kvalitného organového nástroja pod dotykom majstrovských rúk Luboša Ihringa zo Švajčiarska.

Modlitby a organová hudba boli iste dôstojnou bodkou na záver podujatia. Tešíme sa na ďalší ročník. ■

Nietzscheho (1844–1900) vety „Boh je mŕtvy. Boh zostáva mŕtvy! A my sme ho zabili! My všetci sme jeho vrahmi!...“ znepokojujú filozofov. Na jednej strane iritujú tých, ktorí ho nepochopili, ale na druhej strane zne- pokojujú aj tých, ktorí si myslia, že ho pochopili. Jeho túžba po živote, ktorý nie je stádovitý, ani falošne konformný, otvára totiž naliehavé otázky o zmysle bytia a vlastného života vo svete, v ktorom sa Boh vytratil zo zreteľa. Nietzsche, súc znepokojený narastajúcou krízou západného spôsobu myslenia a kultúry, očakával zrod „nadčloveka“. To sa však nestalo. Namiesto toho súčasní myslitelia otvorené hovoria o prázdnote doby a probléme „narcizmu“ (Vychádza sa z gréckej mytológie, podľa ktorej pekný chlapec Narcis odmietol lásku bohyne Nymfy a upadol do samotnej lásky k sebe. Neustále hľadel na svoj obraz na hladine, až sa premenil na kvet.) Že by predsa len problémom/riešením prázdnoty bola láska? (**Tibor Máhrik**)

ÉRA PRÁZDNOTY A POSTMODERNÝ NARCIS

DAVID NOVÁK

FRIEDRICH NITZSCHE,
nemecký filozof a filológ.
Autor filozického diela
Tak vravel Zarathustra,
kde rozvinul teóriu o nadčloveku,
ktorú neskôr zneužili nacisti.

Člověk zmatený

Když Nietzschev pomatenec vyřkl slova o mrtvém Bohu, rozhľedl se kolem sebe a udiveným lidem začal klást jednu otázku za druhou. Otázky nikoli pomatené, ale hluboce domýšľající smrt Boha. V pomatenových otázkách cítíme metafyzickou úzkost a zoufalství z toho, co nastane, je-li Bůh mrtev. Tedy nejedná se o jakýsi kavárenský blábol vyřčený z dlouhé chvíle, aby řeč nestála a abych vypadal inteligentně. Jaká je odpověď současného člověka na pomyslné „Bůh je mrtev“? G. Lipovetsky odpovídá: „Bůh je mrtev, velké cíle se ztrácejí, ale všem je to fuk – tak zní radostná zpráva a takové jsou meze Nietzscheovy diagnózy evropského soumraku. Zhroucení ideálů a ztráta smyslu nevedly k ještě větší úzkosti, absurditě, pesimismu, jak by se dalo očekávat.“ Nietzsche napsal, že jakýkoli smysl je lepší než žádný smysl. Lipovetsky s tímto polemizuje: „Toto dnes již neplatí. Potřeba smyslu se vytratila a život lhostejný ke smyslu se může rozvíjet dál, bez vzrušení, bez obav a bez aspirace na novou stupnici hodnot. Naše společnost neuznává žádnou prioritu, definitivní kodifikace ani žádný střed, nýbrž jen neustálý výběr z řetězce rovnocenných stimulací. Odtud plyne postmoderní lhostejnost způsobená přemírou, nikoli nouzí, nadbytkem podnětů, a nikoli

jejich nedostatkem. Co ještě může udivit nebo šokovat? S nástupem éry čílé lhostejnosti, kdy vymizely velké cíle a věci, pro které stojí za to se obětovat, dochází i k zániku vůle. Ted' platí „všechno a hned“ a nikoli „per aspera ad astra“ (přes překážky ke hvězdám). Již citovaný Lipovetsky charakterizuje náš věk jako éru prázdnoty a čiré lhostejnosti...

Člověk hledající

Americký spisovatel Fukuyama ve své klíčové knize *Konec dějin* píše: „Člověk na konci dějin ví, že nasadit život není k ničemu, neboť vidí dějiny plné nesmyslných válek. Loajalita, která lidi hnala k zoufalým skutkům odvahy a sebeobětování, se ve světle pozdějšího vývoje ukázala jako hloupý předsudek. Lidé moderního vzdělání sedí spokojeně doma a gratuluji si ke své shovívavosti a odporu k fanatismu. Nietzschev Zarathustra se k oném průměrným obrácí se slovy: Nebo říkáte: Jste venkoncem skuteční, bez víry a bez pověry, tak pyšně vypínáte prsa – ach, třebas že prsou ani nemáte.

Ve všech uvedených textech se jako nit prolíná slovo lhostejnost vůči jakékoli metafyzické realitě. Existuje Bůh nebo neexistuje? Není to jedno? Existuje nějaký obecně závazný mravní zákon? Nevíme a ani

se tím nechceme zabývat. Lze najít cosi jako smysl života? Proč nad tím dumat? Smyslem života je život sám a schopnost si jej patřičně užít.

Člověk prázdný

Jsou lidé, kteří nad otázkami, které jsem předestřel, neuvažují, protože sotva přežívají. Smyslem jejich života je zabezpečit se na další den. Jenže toto není problém mnoha Evropanů. Našim problémem není nedostatek, ale přebytek, kdy nejde pouze o majetek, ale zahlcenost mnoha výjemy. Problém je však v tom, že výjmy se nedají šroubovat do nekonečna. V určitém okamžiku přijde prázdnota a nuda...

Známý americký pastor, autor několika bestsellerů, T. Keller, napsal: „Víra bez pochybností je jako tělo bez protilátek...“ Domnívám se, že se jedná o připomenutí Augustinova „dubito ergo sum“ (pochybuji, tedy jsem). Jenže aby člověk pochyboval, musí nad tím, o čem pochybuje, přemýšlet.

Někdy mně otázky pochybovačů, jakýchsi „Nietzscho-vých pomateneců“, lezly alezou na nervy, protože zpochybňují a narušují můj systém víry. Ukažuji, že některé moje názory stojí na hliněných nohou a že proto je musím znova promýšlet. Naštěstí ale snad ještě jsem schopen sebereflexe a tedy po určitém naštívání jsem za tyto lidi či autory vděčný. Snad i proto přes svoji velikou vytízenost jaksi podvědomě vyhledávám určitý úvazek na nějaké sekulární škole, kde studenti narušují moje někdy umělé systémy víry. Snad i proto jsem ještě nepřestal učit filozofii...

Nemyslím si ale, že by si člověk měl z pochybností udělat program. Domnívám se, že někdy, zvláště v jistých intelektuálních či pseudo-intelektuálních kružích, je tak trochu v módě zpochybňovat, co se dá. Zde je třeba napsat, že rozbití a zpochybňovat je mnohem snazší, než stavět. Pokud se někdo povážuje za intelektuála a pouze či především boří, něco není v pořádku. Nicméně existuje i opačný extrém, ze kterého se rodí různé dogmatismy, sekty a nakonec i totality. Tímto extrémem je obestavit se svoji „jedinou pravou věroukou“, protože je zde podvědomý strach o to, že mi někdo moji věrouku naruší. Od této zakázky je blízko k nepsanému pravidlu moc nemyslet.

Člověk lenivý

Obávám se, že v současné době jsme se dostali k poněkud zvláštní kombinaci obou výše naznačených extrémů. Jedná se o lenost či nechut myslit a s tím se mísí ne snad pochybnost, ale již popsaná lhostejnost. Ona nechut myslit je potom někdy charakteristická poněkud stupidním názorem, že všechny výroky

a myšlenky jsou rovnocenné a že nesouhlas a jasný názor rovná se netolerance.

Jak se vyrovnat s érou prázdnoty moc nevím. Přesto si dovolím jedno řešení nadnést. Oním řešením je život pro druhé. Není to všecký, ale člověk, který vnímá smysl své pozemské existence v tom, že chce udělat někoho dalšího šťastným, má předpoklady naplnit svůj život. Naplňuje se u něj ono Františkovo „neboť dáváním bereme“, nebo Kristovo „miluj svého bližního jako sebe sama“.

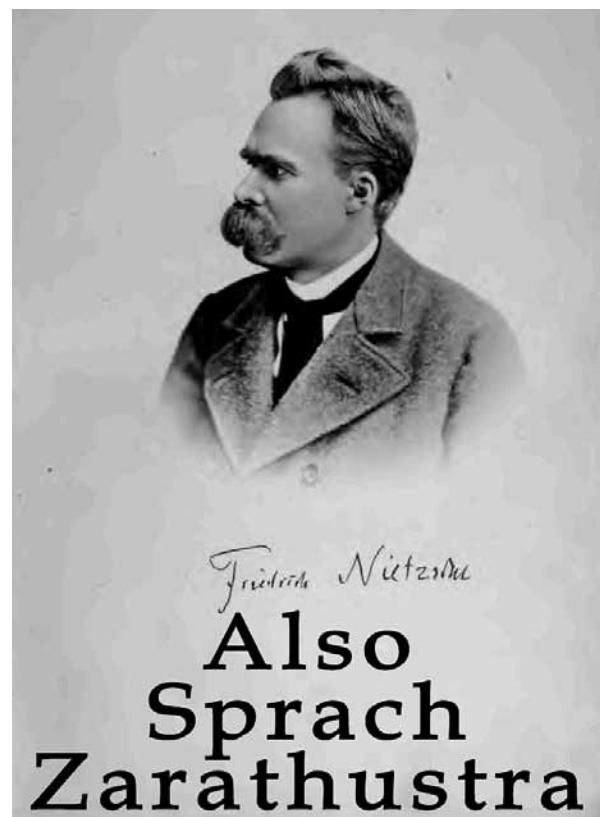
Když jsem na začátku citoval Lipovetského, potom jedna z jeho klíčových tezí ohledně současné kultury je, že jsme se stali kulturou Narcisů. Nám zbývá dodat, že pro Narcise je nejdůležitější osobou... Narcis. A to ke druhým, ale i ke štěstí, nikdy vést nemůže. Zato k prázdnotě ano. ■

Použitá literatura:

Lipovetsky G.: Éra prázdnoty

Fukuyama F.: Konec dějin

Keller T.: Kristův kříž

David Novák, MTh, Bc.

Študoval teologiu na ETS, filozofiu na Fakulte humanitných štúdií UK a misiológii na University of Wales. Je autorom 4 kníh, zameraných na vzťah viery a myšlenia, publikoval články v populárnych a vedeckých periodikách, má svoj blog. Je ženatý, má dve deti. Je predsedom Českej evanjelikálnej aliancie a pôsobí ako kazateľ Cirkvi bratskej v z bore v Prahe 13 (tzv. „trinástka“) a prednáša filozofiu, etiku sociálnej práce a misiológiu na ETS.

Týmto číslom Dialógu začíname našu spoluprácu s OZ na ochranu a pomoc spotrebiteľom v núdzi. V rubrike budeme prinášať právne rady, príbehy o ľuďoch, ktorí naleteli a neodolali lákadlám, alebo v zúfalej situácii hľadali pomoc, no narazili na podvod. Účelom je, aby sme vás varovali a možno aj pomohli. Právniči zo Združenia sú vám od tohto čísla k dispozícii aj na stránkach Dialógu.

JANA LESŇÁKOVÁ

(Pracuje ako advokátska koncipientka v advokátskej kancelárii v Bratislave, súčasne pôsobí ako podpredsedkyňa občianskeho Združenia na ochranu a pomoc spotrebiteľom v núdzi" s predmetom činnosti: Ochrana spotrebiteľa.)

Na úvod všeobecne

Óóóó, v akej úžasnej dobe to len žijeme! Ananás, banány, mango, kaviár, losos – toto všetko je úplne bežnou súčasťou pultov v predajniach potravín. Ba čo viac, v dnešnej dobe nie je problém dostať sa aj za „brány“ Slovenska a ochutnať toto ovocie priamo v krajinách ich pôvodu. A ako ľahko! Však pomaly každá jedna cestovná kancelária ponúka zájazdy na Malorku, Maldív, Kanárské ostrovy. Také Chorvátsky či Čierna Hora už dávno nie sú „in“. No nevyuži tú možnosť a nechod' tam, keď je to „v akcii“! Aká hlúposť by bola nevyužiť tento naozaj výhodný „last minute“...

Alebo kompletnejšia výmena nábytku v obývacej izbe, výmena ojazdeného auta za nové, však to naše už má aj tri roky – treba nám nové, lepšie a bezpečnejšie. Ked' si to môže dovoliť suseda odnaproti v jej situácii, môžem aj ja! Vari som horšia?

Lákadlá a triky

Každým novým dňom sa neustále nechávame zlákať lacnými marketingovými trikmi, ktoré ich predajcovia dôkladne premysleli. Nevedomujeme si, že tie neuvieriteľne lákavé akcie vôbec nie sú akciami a daný tovar neraz preplatíme aj dvakrát; alebo je tu ešte druhá možnosť – skutočne nízka cena ide na úkor kvality. Kam sa stratila šetrnosť a skromnosť? Kedy sme si prestali uvedomovať, že márnootratnosť, závislosť či lakovstvo je hriech a Pánu Bohu sa toto všetko protiví?

Nepožičiavajte si zbytočne

Priatelia, chcem vás povzbudit k tomu, aby ste si zbytočne nepožičiavali peniaze. Samozrejme, mladý manželský pár len ľažko zoženie dostatok prostriedkov

na kúpu nehnuteľnosti v hotovosti, no zrejme nie je zodpovedné kupovať hned luxusnú vilu s bazénom a vlastným fitnesscentrom. Nezadlžujte sa teda, ak to nie je naozaj nevyhnutné. A ak potrebujete finančnú pomoc, dobre si zvážte, koho oslovíte. Aká je cena, ktorú ste za to ochotní zaplatiť? Ani si neviete predstaviť, aké ničivé následky môže mať jedna, na prvý pohľad bezproblémová, pôžička. Banky, nebanskové spoločnosti, pôžičkárne – zo všetkých strán sa na vás doslova valia ich reklamy. Aké výhodné úroky majú, ako vám pomôžu, ako sa budete mať dobre. Ale to, že vás pri prvej príležitosti pripravia niekedy aj o strechu nad hlavou, hoci ste dlžní len niekoľko eur, vám vopred nepovedia. Taká reklama by im až tak veľa klientov neprilákala, a to oni predsa nechcú. Možno sa sami seba pýtate, prečo by to niekto robil takto bezcitne? Asi čakáte inú, povzbudzujúcejšiu odpoveď, ako je tá, že im ide len a len o zisk. Ale žiaľ, nič iné, nič utešujúcejšie a ušiam lahodiace tu nie je. Kiež by bolo...

Peniaze, zisky, peniaze

Nič iné ich nezaujíma, len peniaze, aby ich mali čo najviac.

Blahobyt. Mamon.

To sú tie správne slová. Podľahlí mamonu, a to až v takej miere, že sa neboja nikoho a pred ničím sa nezastavia. Výsledkom ich činnosti je mnoho nešťastných ľudských osudov. Neštítia sa dokonca ani zničiť život človeka.

Myslíte si, že im záleží na tom, či svojimi činmi ublížia druhým? Radi by sme verili, že áno. Opak je však pravdou. Sledujú jedine a výhradne svoj ciel. A to za

cenu, že devastujú druhých, ničia a rozbijajú rodiny. To, čo je následkom ich konania, je pre ľudskú bytosť zdrvujúce. Stačí jedno vaše zlyhanie, len omeškanie s jednou splátkou dluhu a čaká vás celý kolos výziev na platenie dluhu, pokuty, neustále upomienky, telefonáty, neraz aj v neskorych nočných hodinách, nepozvané osobné návštavy vymáhačov, rozhodcovské súdy, exekúcie či dražby. Ani si nevšimnete, ako sa z vášho sto-eurového dluhu z ničoho nič stane tisíc-eurový. Protí takému tlaku sa bežný človek nevie brániť sám. Ich taktiky sú vopred starostlivo premyslené.

Pomôžeme

To, čo nám ponúkajú tieto spoločnosti, nie je ničím iným, len povrchným a instantným šťastím. Jedine Boh a jeho nekonečná láska dokáže naše srdcia naplniť šťastím a pokojom. Jedine On nám dokáže dať naozaj všetko, čo skutočne potrebujeme k životu. Jedine On dokáže dať nášmu životu zmysel, a to všetko úplne

zadarmo; jeho láska nič nestojí. Nemusíme si brať pôžičky, aby sa nám jej dostalo.

Ale ak ste sa už do problémov dostali a každý deň si po návrate z práce nájdete v poštovej schránke ďalšiu predžalobnú výzvu, alebo sa vám opäť rozsvietil telefón kvôli prijatej sms s textom: „Máte poslednú možnosť splatiť svoj dlh. Ak tak neurobíte do 10 dní, budeme si vašu pohľadávku vymáhať exekučne!“ (prípadne iného znenia), alebo sa voči vám už vedie exekúcia či prebieha dobrovoľná dražba (ktorá však vôbec nie je dobrovoľná), neváhajte sa na nás obrátiť. Radi vám pomôžeme. A to nielen s problémami, týkajúcimi sa porušenia spotrebiteľských práv, ale s akýmkoľvek právnym problémom.

Na záver tejto úvodnej časti by som ako odpoveď na dnes tak populárny mamon dodala len krátko, no výstižne: „*Lepšie málo v bázni Hosподinovej, ako veľký poklad a v ňom nepokoj.*“ (Prís 15, 16) ■

Svoje podnety, priponienky, skúsenosti, žiadosti o právnu radu či pomoc môžete písanie písomne na adresu redakcie:

Dialóg, Sadová 28
900 51 Zohor
alebo mailom:
svatava@internet.sk

Posunieme ich právnikom zo Združenia na ochranu a pomoc spotrebiteľom v nádzii, alebo sa môžete obrátiť priamo na nich na mailovú adresu:
**zdruzenianaochranu
apomocspotrebителom
vnudzi@gmail.com**

Jedni druhých bremena vezte a tak naplňte zákon Kristov. (Gal 6, 2)

II. ČERSTVÝ, NAD-NÁBOŽENSKÝ VÝKLAĐOVÝ PREKLAD BIBLIE PODĽA AKTUÁLNEHO ZAMESTNANIA

TOMÁŠ KOMRSKA
(Autor je vodičom trolejbusu.)

Píše sa 18. jún 2013.

Prvá samostatná jazda. Hlavou mi prebleskujú pokyny, príkazy, rady, skúsenosti skúsených, obavy neskúsených...

Aj sa teším, veď konečne idem robiť to, na čo som sem prišiel. Rešpekt je veľký.

„...a ked nebudeš robiť to a to, strhnú ti peniaze a ked urobíš to a to, tak ťa vyhodia.“

No načo som sem prišiel? Predsa vozíť ľudí. Tak na čo sa mám sústrediť? Na nebezpečenstvá a ohrozenia?

„Coho sa obáva bezbožný, to príde na neho...“

(Prís 10, 24). Byť bezbožným znamená nepočítať s Pánom Bohom. Aspoň si myslím.

Tak to skúsim z inej strany. Vozíť ľudí ako najlepšie viem.

Neviem či viete, ale trolejbusáci musia ráno pred výjazdom absolvovať „stúšenie“. Ranná kontrola vozidla zvnútra, zvonka, vyskúšanie motorov, bŕzd – až tri druhy a predovšetkým napojenie na vedenie. Na konci palíc, zberačov sú obyčajné a predsa neodmysliteľné uhlíky, ktoré sa kľú po elektrickom ve-

dení. Stále musia byť v kontakte so zdrojom energie. Poškodené treba vymeniť. Lebo ak sa zoderú, príde iskrenie, skrat, porucha – koniec jazdy. Ak cez deň nahlásim poruchu, ktorej sa dalo predísť ranným stúšením, mám problém. Mozog organizácie dopravy – dispečeri – mi to spočítajú. A majú pravdu. Ranná, ale aj cez deň priebežná kontrola napojenia na horné vedenie, je bytostnou potrebou. Pre vodiča i pre trolejbus. Čím horšie počasie, tým častejšia kontrola, prípadne výmena.

A to nielen na trolejbuse, ale aj v živote...

Čo je to Božie požehnanie?

Kľať sa po Božej milosti. A to v dobrom, aj v zlom. Cez križovatky, výhybky, oblúky a aj cez miesta bez prúdu – Božie mlčanie.

Mat v poriadku uhlíky je mojou bytostnou potrebou, v práci aj v živote.

Mat v poriadku uhlíky je základným predpokladom pre moju snahu naplniť zákon Kristov – vozíť ľudí, ako najlepšie viem.

Kolega človek, máš v poriadku uhlíky?

III. STRETO SOM ABRAHÁMA

Jednou z výhod tohto zamestnania je, že si nemusím nosiť prácu domov. Ani v hlave. Ináč, každé povolenie má svoje výhody, len ich pre pálavu slnka nevidíme. Nuž a práve čas, keď nie som v práci, môžem venovať iným veciam. Mám pocit, že sa mi predĺžuje život. Skoré vstávanie zabezpečuje dlhšie voľné popoludnie a popoludňajší nástup krásne pokojnej dopoludnie.

A v jedno takéto popoludnie som stretol Abraháma. Pozval nás náš priateľ k sebe na návštavu, kde bol ešte jeden človek. Veľmi vážne chorý. Pred rokom prežil tažkú chorobu a operáciu.

Dnes je zdravotne, z ľudského hľadiska, v ešte horšej situácii. Nad jeho životom visí veľký otáznik. Trocha ma zaskočil jeho stav – budem sa s ním vedieť rozprávať „správne“? Čas návštavy pokojne plynul a ja som s úžasom pozoroval, s akou pokorou prijíma

svoj stav, ako sa zaujíma o životy iných ľudí, ako sa vie smiať... ako sa klže po Božej milosti.

A ja? – Hoci aj malé neporozumenie v rodine či na pracovisku mi ľahko znepríjemní deň a potom ho ja úspešne znepríjemním ostatným. Tento môj Abrahám stúpa po ceste so svojím malým Izákom (so svojím mladým životom) na vrch, pripravený obetovať všetko. Nie je vypočítavý. Kráča. Kráča s nádejou, ktorá je odzbrojujúca. Za čokoľvek by ste prosili v mojom mene... Radi sa modlíme: ...nech sa splní moja vôľa. Som pripravený prijať Božiu vôľu v mojom živote? Gn 22, 1-14 (Pre tých, čo nepoznajú Bibliu: V týchto veršoch je príbeh o ochote Abraháma obetovať Izáka.)

A stalo sa po tých udalostiach, že Boh skúšal Tomáša Krišku a povedal mu: „Tomáš Kriška!“ On odpovedal: „Tu som.“

A kde som ja?

pokračovanie v ďalšom čísle

KVAPKA Z KLÁVESNICE TAJOMNÍKA RCB

Máme za sebou tri štvrtiny roku 2013. Začal sa školský rok. Pre mnohých šok a stres, pre iných úľava – aspoň na chvíľu sa život dostane znova do určitého rytmu. Síce rytmu vynúteného, ale je v tom aký-taký systém, akýsi poriadok.

V zásade ľudia hľadajú poriadok, neradi ho vytvárajú, ale radi ho využívajú...

Konferencia v máji nastavila niektorým naším snahám zrkadlo. Nie vždy sa nám páči to, čo v zrkadle vidíme, ako v tej rozprávke.

Rok predtým slovenská časť CB nedokázala zvoliť predsedu – akože svojho „biskupa“. Tým sa voľby aj skončili, nevolili sme ani členov Rady. Z rôznych dôvodov, teraz ich tu nechcem analyzovať, iba to pripomínam ako fakt. Mnohých nás to zaskočilo, lebo sme s takým niečím nepočítali. Museli sme na konferencii riešiť havarijnú situáciu neštandardným spôsobom – predĺžením mandátu terajšej Rady o dva roky.

Na druhej strane cirkev na Slovensku dokázala spraviť „poriadok“ s Poriadkom. Nie súce definitívny, ale taký, aby sme ho zosúladili so znením novej Ústavy. Veľká vďaka za to patrí upratovacej čate – Komisii pre Poriadok, ktorá sa „namakala“ oveľa viacej, než si myslíme. ĎAKUJEME! Ďalší „poriadok“ s Poriadkom nás ešte čaká v nasledujúcich rokoch.

Apropo, Ústava. Jej nová podoba je zoštíhlená a podľa môjho posúdenia je to veľmi dobrý štart do budúcnosti. Ústava v tejto podobe je silným spojujúcim elementom medzi krajinskými cirkvami v Čechách aj na Slovensku. Je symbolom spolupráce a porozumenia v tých základných hraniciach ktoré vymedzuje.

V oblasti hospodárenia sme prešli na iný, trochu spravodlivejší spôsob tvorby rozpočtu pre priority našej cirkvi, o ktorých rozhoduje konferencia. Podstata spočíva v tom, že meníme výšku príspevku založeného na štatistickom sčítaní „členských hláv“ na sčítanie ekonomickej sily jednotlivých zborov. Príjmy zboru predstavujú aj jeho reálne finančné možnosti. A preto je vhodnejšie dohodnúť sa na príspevkoch pre priority na základe percenta z príjmu zboru.

V pozadí prebieha od konferencie vo finančnom odbore v spolupráci s hospodármami zborov zjednotenie vykazovania príjmov a výdavkov – nazýva sa to účtovníctvo. Požadovali to viaceré zby. Je to prvotná podmienka k novému modelu financovania – aby sa vychádzalo z jednotnej platformy a pochopenia príjmovej aj výdavkovej strane bilancie jednotlivých zborov. Práce pokračujú v celku úspešne, s niektorými zbornimi sme to už prešli, s ďalšími ešte do konca roku budeme o tom rozprávať.

Počas prvých deviatich mesiacov sa rozbehli dva samostatné zby: Spišská Nová Ves a Bratislava-Kaplnka. Potrebujú naše modlitby, nezábúdajme na to.

V Hermanovciach oslávili nedávno 10 rokov života ich zboru. Hermanovce za tých 10 rokov narastli z 50 členov na niečo málo cez 120. Pán Boh ich požehnáva, ale aj zaťažuje. Hermanovce sú akousi základňou pre prácu s Rómskymi veriacimi.

V závere roka sa chystáme a pripravujeme na hľadanie vhodného pracovníka v ústredí našej cirkvi – riaditeľa ústredia. Má v podstate prevziať administratívne práce, ktoré vykonával tajomník a sčasti aj vedúci kancelárie. Tu potrebujeme vaše intenzívne modlitby, aby sme pre túto dôležitú pozíciu našli nielen odborne zdatného ale aj Pánom požehnaného pracovníka.

Na záver by som chcel spomenúť Ing. Ludovíta Kušníra, ktorý nás predišiel v septembri do nebeského domova. Po dlhšej chorobe si ho Pán odvolal. Chcem mu aj týmto spôsobom vyslovíť vďačnosť v mene tých, ktorí s ním najviac prichádzali do styku, za Radu a za kazateľský zbor.

 Ivan Markus

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ

OKTÓBER
2013

Spoločné modlitby na základe Jn 15, 5 viedol Peter Prištiak.

Predseda RCB Ján Henžel uviedol do služby 13. októbra v Žiline vikára Mariana Cabadaja

Rada uložila tajomníkovi pripraviť dotazník a text na vyhlásenie výberového konania na funkciu riaditeľa Kancelárie RCB. Zároveň vyzýva k modlitbám za Božie vedenie a k aktívнемu vyhľadávaniu vhodných kandidátov.

Rada schválila rozdelenie príspievky z Evangelische Partnershilfe pre kazateľov-dôchodcov, resp. vdovám po nich.

Rada vzala na vedomie informáciu o vývoji hospodárenia za 9 mesiacov, ktoré je zatiaľ v súlade s plánom. Ukladá tajomníkovi a vedúcemu Finančného odboru, aby včas pripravili materiál na prerokovanie na regionálnych stretnutiach vo februári 2014.

Rada uložila tajomníkovi a účtovníčke zabezpečiť do konca roka 2013 aktualizáciu personálnych dokladov pracovníkov: pracovných zmlúv a náplní práce, kópie dokladov o ukončenom vzdelení, pre všetky kategórie zamestnancov Cirkvi bratskej.

Rada vzala na vedomie informáciu volebnej komisie o príprave volieb Rady CB na konferenciu v roku 2014.

V týchto dňoch sa uskutočnilo aj spoločné rokование českej a slovenskej RCB. Obe Rady hodnotia tieto spoločné rokowania ako veľmi užitočné a aj v budúcnosti potrebné. Mnoho vecí sa bude v našich krajinách vyvíjať rôzne, ale je aj veľa toho, čo chčú obe Rady niesť, rozhodovať a prijímať spoločne.

Zapísal: Ján Henžel

KEDY SME SA MALI LEPŠIE?

ŠTEFAN MARKUŠ,

V mnohých zboroch sme v minulosti malí bohoslužby aj v nedele večer, v stredu bola biblická hodina, v piatok modlitebná a v sobotu sa pravidelne stretávali mládežníci. Po dvadsiatich rokoch nastali zmeny. Niekde hovoria, že k horšiemu. Slobodu sme získali hodnoty, o ktorých sme dlho iba snívali a závideli susedom na Západe. Dnes sa tešíme zo slobody prejavu a zhromažďovania. Hovoríme, čo chceme. Za vyslovené názory nás nik netrestá. Cestujeme, kam chceme a kedy chceme. Samozrejme, ak na to máme peniaze. Rozhodujeme o sebe samých, využívame právo voliť politických predstaviteľov štátu. Prácu s väčším platom hľadáme v zahraničí. Za zárobokom vycestuje Slovák či Slovenka do cudziny častejšie ako kvôli turistike. Na druhej strane, trh práce umožňuje zamestnávateľom prepustiť nás z práce. Častokrát pre bizarné príčiny. Napríklad ak nedodržujeme „štábnu kultúru“ firmy. Alebo ak upozorníme na korupciu či klientelizmus nadriadených.

Veru tak. V slobodnej a demokratickej krajine sa mnohí nedokáželi spravodlivého konania pred súdmi. Mnohým sa ukrivdilo. Občan prestal rozumieť príčine nárostu bezdomovcov. Vraj za komunizmu mal každý aspoň strechu nad hlavou a nehladoval. Sloboda a liberalná demokracia sa do určitej miery stali bezobsažnými pojami, lebo neprispeli k rýchlym riešeniam akútnych problémov ľudí.

Na um prichádzajú novely Charlese Dickensa. Svoje príbehy často začínaľ myšlienkom: „Boli to časy najlepšie a boli to časy aj najhoršie.“ Nazdávam sa, že táto úvodná veta výstižne vyjadruje aj problém, súvisiaci s duchovnou situáciou cirkví po získaní slobody v post-komunistických krajinách. Na pre-

chod z politickej neslobody do prostredia liberalnej demokracie s neviazaným rozletom ducha neboli pripravení ani kresťania. Náhla zmena priniesla do života cirkví problémy, ktoré za totality veriacich netrápili. Súhlasím s kritikmi duchovnej úrovne dneška s podmienkou. Áno, časy za komunizmu boli lepsié, ale v Dickensovom duchu súčasne aj najhoršie. Možno sme nepostrehli, že každá zmena prináša vždy aj niečo staro-nové. Dobré aj zlé.

Tony Campolo (americký profesor sociológie) v knihe *Wake up America!* (Zobud' sa Amerika, 1991) opisuje situáciu miestneho cirkevného zboru, ktorý si zvolil nového kazateľa. Šírila sa správa o vynikajúcom človekovi, ktorého kázne sa opäť vypočuť. Skeptici boli zvedaví a pytali sa návštevníkov zboru na kvality nového správca. Čo nové zvestuje? „Všetci sme hriešníci a keď neučiníme pokánie, dosteneme sa do pekla,“ – hovorili. A čo hlásal jeho predchodca? „Všetci sme hriešníci a keď neučiníme pokánie, dosteneme sa do pekla.“ „Ale aký je v tom rozdiel?“ – dozvedali sa zvedavci. „Ten nový to hovorí so slzami v očiach...“

Neviem, či sme vystihli pointu, keď hovoríme o nostalgií za minulosťou. Neexistoval dôvod k pláču aj za komunizmu? Oslovuje nás príbeh proroka Jeremiáša. Mal neliečiteľný žiaľ: „*Či niet balzamu v Gileáde? Niet tam azda lekára? Prečo sa už nezacelí rana dcéry môjho ľudu? Kiežby som mal hlavu plnú vody a moje oči boli premenom sŕz, aby som mohol oplakávať vo dne i v noci pobitych dcéry môjho ľudu.*“ (Jer 8, 22-23) Nemali by sme sa radovať i plakať nad našou súčasnosťou? Riešenie v našom „Gileáde“ spočíva v návratoch k biblickým pravdám.

Do cudziny prenikli správy o tom, že veriaci ľudia v Čechách i na Slovensku šíria názor, že „za komunizmu bolo lepsié“. Spravodajcovia mali asi na mysli skutočnosť, že za komunistickej totality bol duchovný život v bývalom Československu intenzívnejší. Žeby politická sloboda duchovný život ľudí utlmovala?

DIALOG MLADÝCH

10/2013, VI. ročník

UP DATE

VIDIME SA

"Potom sa Elizeus modlil: HOSPODIN, OTVOR MU, PROSÍM, OČI, ABY VIDEL. Tu otvoril Hospedin služobní oči a ten uvedol zrazu vrah plný koní a ohňivých vozov vôčo Elizea."
2. KRÁLOVSKÁ 6:17

EDITORIAL

Pred dvoma rokmi som si robil vodičák. Veľmi mi to nešlo – môj brat doteraz nechce uveriť, že som ho mohol dostať už na druhý pokus bez toho, aby som podplatal policajtov. Pri mojej ceste za získaním schopnosti a dokladu sa rozporúmam na jednu skúsenosť. Mal som na ten deň dohovorenú jazdu, ale ešte predtým som mal navštíviť očného (tí, ktorí ma poznajú vedia, že bez okuliarov ich nepoznám). Myslel som si, že len dačo z dialky prečítam a dostanem papier do optiky. Na moje prekvapenie mi nakvapkali voľačo, čo im pomohlo vidieť do môjho oka, ale mne pomohlo nevidieť poriadne ani na pári krokov. Dodnes som vďačný, že som bol schopný zvládnuť cestu domov bez toho, aby som narazil do stípu, či nasadol do autobusu, ktorý by ma zobrajal na opačný koniec mesta. Plánovanú jazdu som však musel zrušiť, v tej chvíli by som bol dosť nebezpečným účastníkom premávky aj ako chodec.

Tohtoročný UpDate bol príležitosťou získať kvalitnú optiku, aby sme vedeli dobre zaostriť na nás život. Mal som príležitosť pomáhať pri získavaní prvej pomôcky – lupy. Cez ňu sme sa pozerali na svedectvá o víťazstvách a prehrách našich otcov a matiek vo viere. Aj keď sa doba radikálne zmenila, je pre mňa veľmi silné, keď môžem počuť, ako Pán Boh používal generáciu pre nami. Žasnenie nad tým, ako si On buduje svoje kráľovstvo nielen cez apoštолов v staroveku, ale aj cez tých, ktorí mu odovzdávali svoje životy v komunizme. Aj keď už dnes horlivzo nestavame modlitebne, ani nás pre vieri nevyhodzujú zo škôl či zamestnania, je pre mňa veľmi dôležité, keď vidím, že Pán Boh si vie a chce použiť každú generáciu. Pohľad cez lupu na svedectvá starších vo viere vo mne zapála oheň. Aby ten oheň nezhasol ani nezničil čo nemá, potrebujeme rozumieť aj tomu, čo sa deje dnes, v našej dobe a vedieť sa aspoň trochu pripraviť na to, čo nás čaká v budúcnosti. Ale o tom už viac v tomto čísle...

Juraj Inistoris

redakčná rada:

Eva Myjavcová (predsedníčka)
Juraj Inistoris
Bohuslav Piatko

redakcia:

Jana Lesňáková (Cabadajová)
Šimon Evin
Juraj Sabol

grafické spracovanie: Alicia Myjavcová

KONTAKTY

vedúca redaktorka: Eva Kianičková
e-mail: kianickova.eva@gmail.com
mobil: +421 903 822 042

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

dialogmladych@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mediasvatava.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

dialóg mladých

foto: B. Miklošová

ked' ja som mladý a Boh je mocný

„Hospodin, daj mi poznať, kedy skonám, a aký je počet mojich dní, aby som si uvedomil, aký som pominuteľný.“ (Ž 39, 5)

Môj aj tvoj čas na tomto svete je obmedzený. V porovnaní s nekonečnou večnosťou je tento nás život na zemi iba tenkou čiarou na plátnе, ktoré je väčšie ako nebeská obloha. A je neuveriteľné, že Pán Boh ustanovil veci tak, aby to, ako budeme žiť túto svoju čiaručku, naveky ovplyvnilo našu večnosť. Preto je pre nás také klúčové tento život na zemi nepremárniť.

Kedže toto je Dialóg mladých, pravdepodobne si mladý. A mladí ľudia často neveria tomu, že by so svojím životom mohli urobiť niečo významné už teraz. Ešte dnes. To isté si myslí aj Jeremiáš, ked ho Hospodin povolal za proroka. Takto mu odpovedal: „Ach, Pane, Hos-

podine, ved' neviem hovoriť, lebo som primladý“ (Jer. 1,6). A to je klamstvo, ktorému veria mnohí z nás. Neveríme tomu, že by sme boli schopní niečoho skutočne veľkého a významného. Uspokojujeme sa s priemerným kresťanstvom, priemernou svätošťou, priemerným výkonom v škole či v práci, s priemernou poslušnosťou... jednoducho s priemerným životom.

Ked' sa však pozrieme do Biblie, tak uvidíme, že Boh zveril svojho jediného Syna do rúk asi 16 ročného dievčaťa. Vidíme tam, že Kristus položil celú svoju misiu na plecia učeníkov, ktorí boli teenagermi. V Biblia vidíme, že Boh nie len dokáže použiť mladých ľudí na veľké veci, ale že on to robí rád!

Tento svet sa na mladých pozera ako na nestabilný prvok, ktorý môže kedykoľvek vybuchnúť a spôsobiť škody. Boh sa však na mladých ľudí pozera ako na potenciál plný energie, ktorý, ked' je uvolnený pre jeho slávu, Boh dokáže použiť ako nástroj svojej milosti pre tento svet.

Boh má s nami plány, ktoré presahujú a tie naše najodvážnejšie predstavy. Ale na to, aby sme boli Božími nástrojmi, mu potrebujeme najprv vydať svoje životy. Potrebujeme mu dôverovať, že jeho plán pre nás život je ten najlepší plán, aký sa dá vymyslieť a život s ním a pre neho je ten najlepší život, aký sa dá žiť.

Každý jeden z nás jedného dňa zomrie. Každému jednému z nás vtedy prebehne celý život pred očami. Mojou najväčšou túžbou je, aby nikto z nás na konci svojho života nemusel povedať: Premánil som ho! Ale modlím sa, aby sme všetci spolu povedali: Bol to život dobre prežitý a Kristus bol v ňom oslávený! Prijatelia, nás život sa už o chvíľu pominie a iba to, čo je pre Krista ho prežije.

Marek Tomašovič

foto: B. Miklošová

foto: J. Sabol

foto: B. Miklošová

foto: B. Miklošová

tieto články, ako aj mnohé iné, nájdete na
dialog-mladych.blogspot.com

Update feedback 2013

Tohtoročná konferencia bola už mojou siedmou v poradí. Tešila som sa, ale neprichádzala som so žiadnymi špeciálnymi očakávaniami. Update však príjemne prekvapil a nepochybne patril medzi tie najvydarenejšie. Páčil sa mi najmä výber hlavných tém a to, ako sa dopíňali a nadvazovali na seba. Naši mladí kazatelia dokázali oslovíť minimálne rovnako dobre ako niektorí aj zahraniční hostia z rokov minulých. Som za nich vďačná. A prečo si myslím, že je pre mladých dobré sa takýchto akcií zúčastniť? Podľa mňa je to skvelá príležitosť sa tak znova priblížiť k Panu Bohu. Pripomenuť si veci, na ktoré často ako kresťania zabúdame. Dozvedieť sa viac o témach, v ktorých možno nemáme úplne jasno. A tiež byť povzbudený zo spoločenstva toľkých rovesníkov.

(Eva Hoštáková, Žilina)

foto: J. Sabol

foto: J. Sabol

Update tohto roku bol pre mňa nad očakávania. Je pre mňa vždy fajn postrečať priateľov z iných zborov. Celkový duch a téma konferencie boli povzbudzujúce. Veľmi pozitívne hodnotím rečníkov ranných aj večerných tém, spôsob, akým boli témy podané a aj témy samotné. Výber seminárov bol naozaj pestrý a veľmi sa mi páčila aktuálnosť tém, ktorých sa dotýkali. Myslím si že každý si mohol prísť na svoje. Mne osobne obzvlášť sadli semináre: Sklamanie z cirkvi a Boh áno, ale cirkev nie, lebo som sa s týmto pomerne dosť často stretol. Pre mňa je Update čas, kde môžem na víkend spomalit v každodennom zhane a tak intenzívnejšie načúvať pánu Bohu a byť s priateľmi s ktorými sa nemám možnosť až tak často počas roka stretnúť.

(Rastko Šajben, Levice)

foto: B. Miklošová

Na KMCB (UpDate) som bola prvýkrát pred 2 rokmi. Veľmi ma to vtedy povzbudilo a bola som vďačná za ďalšie kontakty s ľuďmi z Cirkvi Bratskej. Minulý rok som na to zabudla, a potom som už na to ani nemala čas, ale bolo mi l'úto, že som to nestihla, a práve preto som si to tento rok nenechala ujsť.

Tento rok som išla plná očakávaní o tom aké to bude. Kedže som tam bola sama z bratislavských mládežníkov, tak som si to nevedela dobre predstaviť. Ale na druhej strane, práve to ma motivovalo tam ísť.

foto: J. Sabol

Na konci celého UpDate som d'akovala Pánu Bohu za to, že mi dal odhodlanie a možnosť tam byť. Každý jeden večer, plný chváľ a kázní som si užívala. Tešila som sa z rozhovorov s ľuďmi, ktorých som videla (niektorých po 2 rokoch), ale aj s tými novými. Som šťastná, že nám UpDate dáva možnosť sa spoznávať medzi spoločenstvami a nadvázovať nové vzťahy a kontakty.

(Kristína Glevitzká, Bratislava)

UPDATE VIDIMESA

práve tu a práve teraz ži naplno s Ježišom
(Lk 13, 1–9)

„...aj keď sme deti stratenej generácie,
všetko silné, čo sme zažili, nás nezabije,
kto je narodený víťazit, nech dá ruky hore so mnou, ou, ou, ou.“
*Rytmus & Ego – Deti stratenej generácie
prod. S3RIOUS*

Pilátov masaker, spadnutá veža, mŕtvi. Ježiš hovorí o pokáni ako o životnom štýle. Obraz: Podnikateľ mal na vinici neplodný figovník. Bol nanič. Iba zabezeral miesto. Mal ísť preč... Majiteľ mu dal ešte šancu. Jeden rok. Bez ovocia bude vytatý.

Práve tu a práve teraz ži naplno s Ježišom. Teraz je chvíľa žiť život pokánia a ovocia.

Prečo môže byť Boh taký prísny a žiadať od nás plodný život viery?

Jedna žena raz hovorila: „Ak by som ja mala v rukách svoje spasenie, svoju záchrannu, Boh by odo mňa nemohol žiadať nič... Ale ak som zachránená iba milosťou, tak nie je nič, čo by odo mňa Boh nemohol žiadať.“

Môže žiadať úplne všetko. Nepatriš sám sebe. Nepridáš si k svojmu životu ani jeden krok, ani centimeter, ani jeden dych. Boh ťa vlastní, pretože ťa stvoril a vlastní ťa, pretože zaplatil za teba krvou svojho Syna. Si na tom tak zle, si taký hriešny, že Ježiš za teba musel zomrieť. Tak ťa však miloval, že to urobil rád.

Prečo je medzi nami tak málo pokánia? Prečo nemáme viac ovocia?

Lebo dávame veci do nesprávnych rúk. Do svojich. Ak niečo nerobím dobre, chcem byť lepší. Ako v morálke, tak v zbožnosti. Naše úsilie má zmysel iba na pevnom potenciále. Rastiem iba v tom, čo Ježiš pre mňa už urobil. Nemáme ani jednu myšlienku, vec, pocit,

čin poslušnosti – ktorým sa Mu môžeme zapáčiť. Už sa mu páčime v Kristovi.

Ako žiť život kresťanskej plodnosti a ovocia?

Pokánie je životný štýl. Je to zmena myslenia a smerovania. Ak kráčame, zanechávame zlé veci. Zabúdame však, že kráčame pre dobré veci. Pred nami je väčšie ako za nami. V milosti a moci Ducha Svätého pracujme na viditeľnom ovoci v týchto oblastiach:

1. Objav nanovo Evanjelium.
2. Ži Evanjelium osobne a eticky.
3. Šír Evanjelium verejne.
4. Vytvára(j)me skupinky z neveriacich.
5. Prinášaj(me) dobrú správu do kultúry smrti.

Máme ešte šancu?

Majiteľ vinice strom ešte nevyťal. Ešte stojíš. Božie milosrdenstvo s tebou trvá. Už len to ovocie zo životného štýlu pokánia.

Práve tu a práve teraz ži naplno s Ježišom! Teraz je chvíľa žiť život pokánia a ovocia.

„... aj keď sme deti stratenej generácie, všetko silné, čo sme zažili, nás nezabije, kto je narodený víťazit, nech dá ruky hore so mnou, ou, ou, ou.“

Ervin Miteman

Kristína a Mária Royové

rodové súradnice

Mariáš súrodenci Jozefa a Ľudmily a mrokova

Pamätná medaile, ktorá je prenosom cennou súčasťou členovho bočníku, Slovenskej bočníckej spoločnosti SAV.

Jozef Eudóz Holuby

Sestry a dcéra spisovateľky
Hermína Molnárová

Kristína Royová

Stála expozícia v Domove bielych hláv v Starej Turej

Pri príležitosti 80. výročia založenia Domova bielych hláv,
pripravuje OZ SLUHA otvorenie stálej expozície
venovanej činnosti sestier Royových a ich spolupracovníkov.

16. novembra 2013

Otvorenie expozície je vyvrcholením dvojročnej práce zbieraní historických dokumentov a dobových artefaktov. Táto činnosť nie je uzavretá a privítame každú ponuku, ktorou expozíciu obohatíte.

Cieľom je viesť mladých ľudí k poznaniu história a evanjelia, inšpirovať ich k tvorivej umeleckej, sociálnej a duchovnej činnosti a povzbudzovať k aktívному postihu voči problémom súčasnosti.

A to všetko vo výnimočnom priestore, v ktorom najprekladanejšia slovenská spisovateľka a čelná predstaviteľka prebudeneckého hnutia prežila posledné roky života.

Tento úmysel môžete podporiť prostredníctvom účtu: 1015619003/PL.
Variabilný symbol je 38
(počet jazykov, do ktorých bolo dielo Kristíny Royovej preložené).

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@internet.sk,
v diskusnom fóre na: www.mediasvatava.sk, aj písané na adresu redakcie.